

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts vpvb@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

Atzinums Nr.5-04/7

**par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu dolomīta ieguvei atradnes
“Dzeņi” iecirkņos “Kalna Kades – 1” un “Kalna Kades – 2” Smiltenes novada
Grundzāles pagastā.**

Derīgs līdz 2021. gada 26. jūnijam

Paredzētās darbības ierosinātājs:

SIA “*Īpašumi EG*” (reģistrācijas numurs 40103442701), adrese: “*Tigranas*”, Ikšķiles novads, Tīnūžu pagasts, LV – 5015 (turpmāk – Ierosinātāja).

Ziņojuma izstrādātājs:

SIA “*AMECO vide*” (reģistrācijas numurs 40103842264), adrese: Gailezera iela 3, Rīga, LV – 1079.

Ziņojums iesniegts Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs):

Ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums dolomīta ieguvei atradnes “*Dzeņi*” iecirkņos “*Kalna kades – 1*” un “*Kalna Kades – 2*” Smiltenes novada Grundzāles pagastā Birojā iesniegts 2017. gada 19. jūnijā. Papildināts ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums (turpmāk – Ziņojums) Birojā iesniegts 2018. gada 13. februārī un 2018. gada 7. maijā.

Atzinums izdots saskaņā ar likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Novērtējuma likums) 20. panta pirmo daļu un tajā noteikti nosacījumi saskaņā ar šā likuma 20. panta desmito daļu.

1. Paredzētās darbības nosaukums:

Dolomīta ieguve (turpmāk – Paredzētā darbība).

2. Paredzētās darbības iespējamā norises vieta:

Smiltenes novada Grundzāles pagasts, nekustamā īpašuma “*Bemberu pļava*” (kadastra numurs 9458 007 0076) zemes vienības ar kadastra apzīmējumiem 9458 007 0076 un 9458 007 0077 un nekustamā īpašuma “*Kalna Kades*” (kadastra numurs 9458 007 0075) zemes vienība ar kadastra apzīmējumu 9458 007 0075 (turpmāk – Darbības vieta vai Īpašumi); derīgo izrakteņu atradnes “*Dzeņi*” (turpmāk – Atradne) iecirkņi “*Kalna Kades – 1*” un “*Kalna Kades – 2*”.

3. Īss paredzētās darbības raksturojums:

3.1. Vispārēja informācija par Paredzēto darbību, ietekmes uz vidi novērtējumu un Paredzētās darbības ierosinātāju:

- 3.1.1. Atradne atrodas Smiltenes novada Grundzāles pagasta R daļā, un tā kopumā aizņem plašu teritoriju – Atradni veido vairāki atšķirīgā detalitātē izpētīti iecirkņi, kas savstarpēji nerobežojas.
- 3.1.2. Iecirkņi “*Kalna kades – 1*” un “*Kalna kades – 2*” (turpmāk kopā saukti – Iecirkņi) atrodas Atradnes A – ZA daļā. Atbilstoši VSIA “*Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*” (turpmāk – LVĢMC) 2015. gada 10. martā sastādītajai Atradnes Iecirkņu pasei iecirkņu “*Kalna kades – 1*” un “*Kalna kades – 2*” platība ir attiecīgi 9,98ha un 22,76 ha. Kopumā Iecirkņos akceptēti A kategorijas dolomīta krājumi 4526,4 tūkst.m³ apjomā, 797,2 tūkst.m³ no tiem atrodas ūdensnotekas aizsargjoslā. Dolomīta krājumi Iecirkņos atrodas zem pazemes ūdens līmeņa. Līdz šim derīgo izrakteņu ieguve Iecirkņos nav veikta. Tuvākais Atradnes iecirknis, kurā dolomīta ieguve ir veikta, ir iecirknis “*Jaunpurgaiļi*”, kas atrodas ~ 0,7 km attālumā uz D no Iecirkņiem.
- 3.1.3. Paredzētās darbības ietvaros plānots Iecirkņos ~ 33 ha platībā uzsākt dolomīta ieguvī. Dolomīta ieguvei paredzēts izmantot spridzināšanas metodi. Tā kā praktiski viss derīgā izrakteņa slānis atrodas zem pazemes ūdens līmeņa, lai veiktu dolomīta ieguvī, nepieciešams pazemināt pazemes ūdens līmeni, un atsūkņēto ūdeni plānots novadīt Vecpalsas upē.
- 3.1.4. Darbības vieta ir Ierosinātājas īpašumā.
- 3.1.5. Novērtējuma likuma 1. pielikuma 25. punkts noteic, ka ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk – IVN) ir nepieciešams darbībām, kas paredz derīgo izrakteņu ieguvī 25 ha un lielākā platībā. IVN Paredzētajai darbībai tika piemērots 2015. gada 11. jūnijā ar Biroja lēmumu Nr. 155 “*Par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu*”, jo derīgā izrakteņa ieguve paredzēta teritorijā, kuras platība pārsniedz Novērtējuma likuma 1. pielikuma 25. punktā noteikto robežsliekšni.

3.2. Darbības vietas un esošās situācijas raksturojums:

- 3.2.1. Īpašumi izvietoti Grundzāles pagasta R daļā, ~ 0,5 km attālumā no Grundzāles ciema. Darbības vietai tuvākā viensēta ir “*Kades dzirnavas*”, kas atrodas nekustamajā īpašumā “*Kalna Kades*” ~ 140 m attālumā no plānotās ieguves teritorijas un pieder Ierosinātājai. Aptuveni 220 m attālumā no plānotās ieguves teritorijas atrodas viensēta “*Kades*”, 370 m attālumā - viensēta “*Lejaskades*”, 460 m attālumā - viensēta “*Mazkades*”.
- 3.2.2. Plānotā derīgo izrakteņu ieguves vieta atrodas tiešā valsts galvenā autoceļa A2 Rīga – Sigulda - Igaunijas robeža (*Veclaicene*) jeb Vidzemes (Pleskavas) šosejas tuvumā (~150 - 200 m attālumā no tās). Nekustamais īpašums “*Kalna Kades*” robežojas ar autoceļa zemes nodalījuma joslu. Īpašumu un Atradnes teritoriju šķērso servitūta autoceļš uz viensētu “*Kades Dzirnavas*”.
- 3.2.3. Smiltenes novada Grundzāles pagasta teritorijas plānojumā (ar 2008. – 2020. gada grozījumiem) Darbības vietai noteikts funkcionālais zonējums *Derīgo izrakteņu ieguves teritorija (RD)*.
- 3.2.4. Darbības vieta un tai piegulošās teritorijas pārsvarā ir lauksaimniecības zemes ar dažādu izmantošanas intensitāti, pārsvarā pļavas. Daļai no teritorijas, kas robežojas ar iecirkņa “*Kalna Kades – 2*” teritoriju, noteikts bioloģiskās lauksaimniecības teritorijas statuss.
- 3.2.5. Paredzētās darbības teritorijai tuvākā dabīgā ūdenstece (kurā plānots novadīt nostādīnātos gruntsūdeņus) ir Vecpalsas upe – Palsas upes posms, kas no Palsas upes atdalīts pēc Palsas – Vizlas kanāla ierīkošanas.

- 3.2.6. Atbilstoši Ministru kabineta 2001. gada 12. marta noteikumu Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" 2.¹ pielikumam "Prioritārie zivju ūdeņi" Vecpalsas upei noteikts lašveidīgo zivju ūdeņu statuss.
- 3.2.7. Darbības vieta neatrodas un tieši nerobežojas ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām vai mikroliegumiem. Atradnei tuvākās Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000) ir aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja", kas atrodas ~ 4 km attālumā uz A no Darbības vietas un dabas liegums "Rauza" (turpmāk – Dabas liegums), kas atrodas ~ 4,8 km attālumā (Vecpalsas upes augštecē).
- 3.2.8. Atradne atrodas Vidzemes augstienes ZA nomalē – Tālavas zemienē, kuru ZA – DR virzienā šķērso Vidzemes augstienes Z atzars – Aumeisteru paugurvalnis. Teritorija atrodas uz robežas starp Aumeisteru paugurvalni un Augšgaujas pazeminājumu. Atradnes reljefs ir lēzeni viļņots līdz viļņots ar absolūtajām augstuma atzīmēm no 85 m vjl. teritorijas Z, ZR daļā līdz 92 m vjl. D daļā.
- 3.2.9. Atradnē derīgais izraktenis ir Pļaviņu svītas (D_{3pl}) dolomīts. Pļaviņu svītas biezums Atradnē variē robežās no 14 – 16 m, un tas ieguļ ~ 1 – 5 m dziļumā no zemes virsmas. Zem Pļaviņu svītas nogulumiem secīgi no augšas uz leju ieguļ augšdevona Amatas (D_{3am}) un Gaujas (D_{3gj}) svītu ieži, vidusdevona Burtnieku (D_{2br}) un Arukilas (D_{2ar}) svītu ieži. Savukārt segkārtu veido augsne un zem tās iegulošais smalkas smilts, mālsmilts un smilšmāla slānis.
- 3.2.10. Atradnes un tai piegulošajā teritorijā kvartāra nogulumus veido galvenokārt morēnas mālsmilts un smilšmāls, kas uzskatāmi par ūdeni vāji caurlaidīgiem nogulumiem. Tādējādi teritorijā kopumā ir apgrūtinātas dabīgās virszemes noteces apstākļi, ko nosaka teritorijas vājšais saposmojums. Savukārt ūdeni vāji caurlaidīgie ieži, kas veido augsnes cilmiezi, būtiski apgrūrina atmosfēras nokrišņu lejupejošo filtrāciju.
- 3.2.11. Atradnes un tās apkaimes teritorijā aktīvās ūdens apmaiņas zonu veido kvartāra un pirmskvartāra augšdevona un vidusdevona nogulumi. Teritorijā var izdalīt kvartāra nogulumu ūdeni (Q), augšdevona Pļaviņu ūdens horizontu (D_{3pl}), augšdevona Gaujas – Amatas ūdens horizontu (D_{3gj+am}) un vidusdevona Arukilas – Burtnieku ūdens horizontu (D_{2ar+br}). Kvartāra nogulumos neveidojas vienots gruntsūdens horizonts, vietām tam ir sporādiskas izplatības raksturs. Augšdevona Pļaviņu ūdens horizonts (D_{3pl}), kas ieguļ zem kvartāra nogulumiem, ir viens no pazemes ūdens ieguves avotiem izpētes teritorijas tuvākajā apkārtnē decentralizētajai ūdensapgādei. Pļaviņu ūdens horizonta reģionālā pūsma ir vērsta no R – DR uz ZR – Gaujas upes virzienā.
- 3.2.12. Atradnes un tai piegulošajā teritorijā nav saglabāties dabiskais hidroloģiskais režīms, jo visā teritorijā ir veikti meliorācijas darbi. Meliorācija veikta, izmantojot atklāto grāvju sistēmu. Meliorācijas sistēma nedarbojas, jo gan susinātājgrāvji, gan novadgrāvis ir aizauguši ar bērziem, alkšņiem un blīviem krūmiem.
- 3.2.13. Inženierģeoloģiskie apstākļi Iecirkņu teritorijā Ziņojumā novērtēti kā samērā vienkārši. Izpētes un tai piegulošajās teritorijās nav novēroti aktīvi mūsdienu ģeoloģiskie procesi.

3.3. Paredzētās darbības un tās nodrošinājuma raksturojums:

- 3.3.1. Dolomīta ieguve plānota daļā Iecirkņu teritorijas aptuveni 32,75 ha platībā - iecirkņa "Kalna kades – 1" Z daļā nekustamā īpašuma "Kalna kades" (kadastra numurs 94588 007 0075) zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 9458 007 0075 un nekustamā īpašuma "Bemberu pļavas" (kadastra numurs 9458 007 0076) zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 9458 007 0077 un iecirkņa "Kalna kades – 2" R, ZR daļā nekustamā īpašuma "Kalna kades" (kadastra numurs 94588 007 0075) zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 9458 007 0075 un nekustamā īpašuma "Bemberu pļavas" (kadastra numurs

9458 007 0076) zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 9458 007 0076. Detalizētus aprēķinus par ieguves platību un derīgā izrakteņa krājumiem paredzēts veikt pēc Atradnes uzmērīšanas (tajā skaitā teritoriju ar izmantošanas aprobežojumiem uzmērīšanas) ieguves tehniskā projekta izstrādes gaitā.

- 3.3.2. Vispirms ieguves darbus paredzēts uzsākt iecirknī “*Kalna Kades – 2*”, kas atrodas blakus autoceļam A2. Atbilstoši Ziņojumam dolomīta ieguvi plānots veikt pakāpeniski pa aptuveni 3 - 4 ha lielām teritorijām. Pēc “*Kalna Kades – 2*” iecirkņa izstrādes plānots izbūvēt ceļu uz “*Kalna Kades – 1*” iecirkni. Ziņojumā atspoguļotais Ierosinātajās plāns paredz pilnībā izstrādāt iecirkni “*Kalna kades – 2*” un tikai tad sākt izstrādi iecirknī “*Kalna kades – 1*”. Iecirkņa “*Kalna Kades – 2*” izstrādes – rekultivācijas pilns cikls prognozēts 15 – 18 gadi. Pastāv iespēja iecirkni “*Kalna Kades – 1*” daļēji sagatavot izstrādei iecirkņa “*Kalna Kades – 2*” izstrādes laikā, un tā izstrādes pilns cikls prognozēts 7 – 10 gadi. Iegūto dolomītu paredzēts izmantot šķembu ražošanai.
- 3.3.3. Tā kā praktiski viss derīgā izrakteņa – dolomīta slānis atrodas zem pazemes ūdens līmeņa, lai veiktu dolomīta ieguvi, nepieciešams pazemināt pazemes ūdens līmeni vismaz 0,5 m zem karjera pamatnes. Ūdeni no Iecirkņiem plānots atsūknēt, attīrīt un pēc attīrīšanas novadīt Vecpalsas upē. Ziņojumā prognozēts, ka atsūknētie pazemes ūdeņi būs ar paaugstinātu duļķainību. Lai samazinātu duļķainību un temperatūras starpību starp novadāmajiem un saņemtajiem ūdeņiem, karjera ūdeņus paredzēts attīrīt speciālos nosēddīķos. Karjera ūdens attīrīšanas un novadīšanas sistēmu veidos vairāku nosēddīķu un grāvju sistēma. Tādējādi attīrīšanas procesā dīķos izgulsnēsies mālu un dolomītu miltu daļiņas, kā arī smalka smilts, mālsmilts un smilšmāla daļiņas. Nosēddīķus ieteicams veidot kaskādes veidā, kur pirmajā dīķī tiek iesūknēts ūdens no karjera iebedres. Tālāk ūdens plūsma pakāpeniski tiek virzīta caur dīķiem, līdz sasniedz grāvi, pa kuru ūdens plūst uz Vecpalsas upi. Nosēddīķus vēlams veidot ar vāji caurlaidīgo iežu pamatni un malām, kas mazina pazemes ūdeņu dabisku pieplūdi tajā. Iecirkņa “*Kalna Kades – 2*” izstrādes laikā nosēddīķu ierīkošana iespējama iecirknī “*Kalna Kades – 1*”. Lai nodrošinātu ūdens tālāku novadīšanu Vecpalsas upē, esošo meliorācijas grāvi nepieciešams iztīrīt un padziļināt. Pirms Paredzētās darbības uzsākšanas tiks saņemti tehniskie noteikumi meliorācijas sistēmas pārbūvei, lai nodrošinātu tās netraucētu darbību ārpus Atradnes robežām.
- 3.3.4. Pirms dolomīta ieguves paredzēta teritorijas sagatavošana, kas ietvers Atradnes segkārtas noņemšanu (plānota pakāpeniski – ik gadus ieguvei paredzētajā teritorijā). Segkārtas noņemšanu plānots uzsākt Atradnes ZR daļā, sākot no plānotā tehnoloģiskā laukuma. Pirms dolomīta slāņa atsegšanas plānots ierīkot meliorācijas iebedres, savienojot tās ar grāvjiem un sākt ūdens atsūknēšanu un novadīšanu grāvī, kas ietek Vecpalsas upē, lai nosusinātu segkārtas slāņa apakšējo daļu. Segkārtas krautnes plānotas maksimāli paralēli autoceļam A2, kā arī paralēli upei, ārpus izstrādes laukuma Ierosinātajās zemes īpašumā.
- 3.3.5. Dolomīta izstrādes procesā, lai iegūtu augstvērtīgas dolomīta šķembas, nepieciešama dolomīta šķembu mazgāšana. Dolomīta ieguves/izstrādes vajadzībām nepieciešamā tehniskā ūdens nodrošināšanai paredzēts izmantot attīrītu no Atradnes novadāmo ūdeni. Šī procesa nodrošināšanai paredzēts izveidot ūdens atkārtotas izmantošanas sistēmu. Dīķa sākotnējai uzpildīšanai tiks izmantots karjera ūdens, to iesūknējot dīķī no karjera ūdens sateces baseina. Dīķis papildināsies ar atmosfēras nokrišņu ūdeni, bet nepieciešamības gadījumā tiks iesūknēts karjera ūdens. Dīķa tilpums norādīts ~ 6000 m³.
- 3.3.6. Tehnoloģisko laukumu aptuveni 1 ha platībā plānots izvietot iecirkņa “*Kalna kades – 2*” ZR daļā. Tehnoloģiskā laukuma izvietojums paredzēts pie piebraucamā ceļa, kas ir optimāli produkcijas transportēšanai, kā arī atrodas vistālāk no Grundzāles ciema, tādējādi mazinot trokšņa traucējumus un gaisa piesārņojumu apdzīvotajās teritorijās. Tehniskā laukuma teritorijā paredzēts izvietot arī divus konteinertipa dzīvojamās

vagoniņus strādnieku atpūtas un higiēnas vajadzībām, kā arī administratīvajām un noliktavas telpām. Sadzīves notekūdeņu apsaimniekošanai paredzēts izveidot hermētisku savākšanas tilpni.

- 3.3.7. Dīzeļdegvielu plānots piegādāt ar specializētu autocisternu. Nepieciešamie tehnisko līdzekļu ikdienas apkopes darbi un degvielas uzpilde tiks veikta atbilstoši aprīkotā vietā tehnoloģiskā laukuma teritorijā. Savukārt motoreļļu paredzētās darbības teritorijā nav plānots uzglabāt, nepieciešamības gadījumā to piegādās fasētu. Tehnoloģiskā laukuma teritorijā tiks izveidots pretinfiltrācijas segums, nodrošinot filtrācijas koeficientu, ne lielāku par 10^{-9} m/s; bet pa noliktavas teritorijas perimetru – grāvji, kas nodrošina iespējamo noplūžu savākšanu. Tehnoloģiskajā laukumā būs pieejami sorbējošie materiāli, tai skaitā paklājiņu veidā, lai nepieļautu degvielas nokļūšanu vidē degvielas cisternas vai tehnisko līdzekļu uzpildes laikā.
- 3.3.8. Paredzētās darbības tehniskā projekta izstrādes gaitā paredzēts rast risinājumus, lai veidotu pieslēgumu tuvākajai elektrolīnijai, kas atrodas pie autoceļa A2. Prognozētais pieslēgums garums Ziņojumā norādīts ~0,5 km, nepieciešamā jauda – 1MW.
- 3.3.9. Ieguves darbus paredzēts veikt sezonāli, 3 mēnešus gadā – sausajā laikā, orientējoši no jūnija līdz augustam. Ieguve plānota darba dienās, laikā no plkst. 7.00 – 19.00. Spridzināšanu paredzēts veikt 1 – 2 reizes mēnesī, maksimāli 6 reizes gadā. Saražoto produkciju paredzēts uzkrāt un uzglabāt krautnēs. Produkcijas iekraušana un transportēšana no krautnēm plānota visa gada garumā, darba dienās, ar vidēji 15 kravas mašīnu reisiem dienā (kopā ~ 30 braucieni turp – atpakaļ). Abu Atradnes iecirkņu secīga izstrāde Ziņojumā prognozēta aptuveni 27 gadu garumā. Ieguves apjoms norādīts 45 000 – 50 000 m³/gadā. Plānots sagatavot gatavo materiālu līdz 90 000 m³ šķembu (1 m³ dolomīta = ~ 2 m³ šķembu materiāla).
- 3.3.10. Iegūtā materiāla transportēšana paredzēta pa esošu servitūta ceļu līdz autoceļam A2. Servitūta autoceļa kvalitāti paredzēts uzlabot, nodrošinot ceļa nestspēju atbilstoši plānotajai izmantošanai. Uzlabojamā ceļa garums Ziņojumā norādīts ~ 400 m. Ceļš paredzēts ar divām braukšanas joslām, grunts segumu un meliorācijas grāvjiem katrā ceļa malā.
- 3.3.11. Iecirkņa “*Kalna kades – 2*” teritorijā, kas atrodas līdz 200 m attālumā no autoceļa A2, dolomīta ieguves īstenošanai netiks izmantota spridzināšanas metode. Drošības joslas platums var tikt izmainīts pēc spridzināšanas darbu tehniskā projekta izstrādes, eksperimentālās novērošanas un vibrāciju mērījumu veikšanas, kā rezultātā nepieciešamās aizsargjoslas platums tiks precizēts un saskaņots ar VAS “*Latvijas valsts ceļi*”.
- 3.3.12. Prognozēts, ka Atradnes izstrādes rezultātā veidosies sadzīves atkritumi, neliels apjoms ražošanas atkritumu, tajā skaitā bīstamie atkritumi (smēreļļas, izlietotās eļļas u.c.), kā arī derīgo izrakteņu ieguves atkritumi, ko veidos augsnes, iežu un atsiju pārpalikumi. Sadzīves atkritumu savākšanai un uzglabāšanai plānots izmantot konteineru, kuru izvedīs atkritumu apsaimniekošanas uzņēmums. Tāpat bīstamos atkritumus paredzēts uzglabāt speciālā konteinerā un nodot apsaimniekotājam ar atļauju attiecīgā atkritumu veida apsaimniekošanai. Derīgā izrakteņa ieguves atkritumus plānots daļēji izmantot Atradnes rekultivācijā atsevišķu daļu aizbēršanai un karjera nogāžu izlīdzināšanai.

3.4. Paredzētās darbības iespējamie alternatīvie risinājumi:

- 3.4.1. Ietekmes uz vidi novērtēšanas nosacījumi paredz prasību, lai, novērtējot paredzēto darbību, tiktu izsvērtas pieņemamās alternatīvas, kas varētu būt piemērotas ierosinātajam projektam un tā specifiskajām īpašībām. Vērtējot Paredzētās darbības alternatīvos risinājumus, vērtēta alternatīva Paredzētās darbības tehnoloģiskajam procesam

(Paredzētajai darbībai tās norises vietā). Alternatīvas ieguves vietai nav vērtētas. Ierosinātāja to pamato ar apstākli, ka derīgā izraksteņa ieguves iespējamā ietekme un pieļaujamība tiek vērtēta Atradrnēs noteikto un akceptēto krājumu robežās.

3.4.2. Attiecībā uz Paredzētās darbības tehnoloģisko risinājumu alternatīvajiem risinājumiem Ziņojumā norādīts, ka alternatīvas tehnoloģijas ir iespējams piemērot gan dolomīta uzirdināšanai (atšķirīgas metodes ar atšķirīgu tehniku), gan uzirdinātā materiāla savākšanai un transportēšanai (dažādu ražotāju karjera tehnika). Ziņojumā ir analizēti vairāki iespējamie dolomīta uzirdināšanas veidi:

3.4.2.1. Dolomīta uzirdināšana ar spridzināšanas metodi. Ziņojumā minēts, ka urbšanas spridzināšanas metode ir ļoti efektīva, ja derīgā slāņa biezums pārsniedz 3 m (Atradrnē 14 – 16 m). Ziņojumā novērtēts, ka kopumā metode ir lētāka un ar mazākām putekļu emisijām, salīdzinājumā ar citām metodēm. Ziņojums aplūko trīs spridzināšanas metodes alternatīvas:

3.4.2.1.1. *Spridzināšana, izmantojot tradicionālās sprāgstvielas*. Metode pamatojas uz spridzināšanas laukumā iepriekš izveidotu urbumu tīklu, atkarībā no slāņkopas biezuma un izvēlētajās sprāgstvielās. Ziņojumā norādīts, ka pašreizējā ieguves un pieejamo materiālu prakse nodrošina iespēju izmantot emulsijveida sprāgstvielas, kas nesatur vielas ar augstu toksiskumu un ir drošākas izmantošanā, jo nav jutīgas pret nejauši izraisītu mehānisku iedarbību.

3.4.2.1.2. *Spridzināšana ar mikrosprādziena metodi*, kuras pamatā ir triecienviļņa indukcija ar elektriskās dzirksteles palīdzību ūdenī vai eļļā. Ziņojumā minētā metodes priekšrocība ir zemās ekspluatācijas izmaksas, bet trūkumi – dārga aparatūra, ierobežota mikrosprādziena enerģija, samērā lēns urbumu urbšanas process, kā arī sarežģīta ūdens saglabāšanas nodrošināšana urbumā.

3.4.2.1.3. *Spridzināšana ar spiediena izmaiņu*, kuras pamatā ir spiediena izmaiņas izraisīšana slānī (ko veic urbumā iepildot ūdeni, kam pievieno sašķidrinātu gaisu vai šķidro slāpekli u.c., lai nodrošinātu ūdens strauju sasalšanu), kā rezultātā strauji mainās tilpums un notiek izplešanās (kā rezultātā tiek sadalīts dolomīta monolīts). Ziņojumā minētā metodes priekšrocība ir aprīkojuma minimālā cena, bet trūkums – augstas ekspluatācijas izmaksas un lēns darba process.

3.4.2.2. Dolomīta mehāniskās irdināšanas metode. Tās pamatā ir specializētas smagās tehnikas izmantošana, lai ar ekskavatora kausa zobiem irdinātu un izņemtu nogulumu slāni aptuveni 1 m dziļumā. Ziņojumā minēts, ka metode piemērota plaisainu un sadēdējušu iežu irdināšanai. Monolīta slāņa irdināšanai šī metode ir dārga un laikietilpīga. Ziņojumā ir teikts, ka monolītu slāņu irdināšanai izmanto specializētus irdināšanas uzgaļus (hidrauliskos āmurus vai zobveida cirtņus), kas pievienojami karjera izstrādes tehnikai. To darbības pamatprincips balstās uz āmura trieciena vertikālo spēku. Metodes lielākais trūkums – tās pielietošanai ir augstas prasības attiecībā uz personāla tehniskajām prasmēm un iemaņām, un metodes jauda ir ierobežota, tādēļ var nākties paralēli izmantot spridzināšanas metodi.

3.4.2.3. Dolomīta ieguve ar izzāģēšanas metodi iespējama, pielietojot speciālus cietmetāla zāģus, kas Ziņojumā novērtēta kā laikietilpīga un salīdzinoši dārga. Ziņojumā norādīts, ka metodi lieto galvenokārt dekoratīvo dolomīta apdares plākšņu ieguvei no augstas kvalitātes dolomīta.

3.4.3. Izsverot dažādu alternatīvo ieguves paņēmienu priekšrocības un trūkumus, tai skaitā ņemot vērā, ka plānotais dolomīta ieguves mērķis Atradrnēs ir dolomīta šķembu ražošana, kā arī rēķinoties ar pieejamiem finansiāliem līdzekļiem, Ziņojuma autori nonākuši pie

secinājuma, ka dolomīta ieguvei Atradnē izdevīgākā ir spridzināšanas metode. Joslā gar autoceļu A2 vismaz 100m platā joslā (nodrošinot 200m platu aizsargjoslu), paredzēta mehāniskā irdināšana, pielietojot karjeru tehniku ar irdināšanas uzgaļiem, šajā platībā netiks veikti spridzināšanas darbi. Detalizēti teritorija, kurā spridzināšanas darbi netiek veikti, nosakāma tehniskajā projektā un spridzināšanas projektā, aprēķinot zonu, kurā iespējama iežu gabalu nokrišana.

3.4.4. Ziņojumā vērtētas arī iespējamās alternatīvas derīgā izrakteņa ieguvei ar spridzināšanas metodi zem pazemes ūdens līmeņa un spridzināšanas darbu veikšanai nosusinātā karjerā:

3.4.4.1. derīgā izrakteņa ieguve, tai skaitā spridzināšana un drupināšana nosusinātā karjerā (A1);

3.4.4.2. spridzināšanas darbu veikšana zem pazemes ūdens līmeņa (A2).

3.4.5. Ziņojumā nonākts pie secinājuma, ka pasaules praksē nav publiskoti gadījumi, kad cieto iežu ieguve ar spridzināšanas metodi tiktu veikta zem pazemes ūdens līmeņa, to nepazeminot. Skaidrots, ka šādas metodes iespējamās ietekmes praktiski iespējams izvērtēt tikai eksperimenta ceļā, līdz ar to Ziņojuma autori secinājuši, ka 2. alternatīvā tehnoloģiskā (A2) varianta īstenošana un detalizēta izvērtēšana šobrīd nav iespējama. Vienlaikus tiek pieļauta iespējamība veikt nelielu eksperimentu sēriju, lai novērtētu viļņu izplatību, ja sprādziens tiek veikts zem pazemes ūdens līmeņa. Tādējādi pieņemts lēmums īstenot 1. alternatīvu (A1), kas paredz pielietot vispārzināmu un plaši pielietotu dolomīta ieguves tehnoloģiju - dolomīta ieguvi plānots veikt ar atklāta karjera metodi, pazeminot pazemes ūdens līmeni to atsūkņējot un izmantojot spridzināšanu un drupināšanu ar hidraulisko vibroāmuru.

3.4.6. Ziņojumā aplūkota arī iegūtā materiāla transportēšanas maršrutu alternatīvas – servitūta ceļš, kas atrodas uz ZR no iecirkņa “*Kalna kades – 2*” un servitūta autoceļš uz viensētu “*Kades Dzirnavas*”, kas šķērso iecirkņa “*Kalna kades – 2*” ZA daļu. Iegūtā materiāla transportēšanai izmantojot servitūta autoceļu, kas ved uz viensētu “*Kades Dzirnavas*”, tehnoloģisko laukumu būtu nepieciešams ierīkot iecirkņa “*Kalna kades – 2*” vidusdaļā – tuvāk Vecpalsas upei, viensētām “*Kades Dzirnavas*” un “*Kades*”. Tā kā ir plānota derīgā izrakteņa apstrāde (drupināšana, šķirošana), kas rada trokšņa traucējumus un putekļu emisijas, izvērtējot situāciju, izvēlēta tehnoloģiskā laukuma un transportēšanas maršruta atrašanās vieta Atradnes iecirkņa “*Kalna Kades – 2*” ZR - R daļā. Turklāt, izvēloties šo piebraucamo ceļu un tehnoloģiskā laukuma izvietojuma risinājumu, Atradnes iecirkņa “*Kalna Kades – 1*” izstrādes laikā nebūs nepieciešams veidot jaunu tehnoloģisko laukumu un piebraucamo ceļu.

4. Izvērtētā dokumentācija:

- 4.1. Ierosinātājas 2015. gada 11. maija iesniegums Nr.08/2015 un tam pievienotie materiāli ietekmes uz vidi novērtējumam.
- 4.2. Biroja 2015. gada 4. jūnija vēstule Nr.3-01-1183 “*Par iesniegumu ietekmes uz vidi novērtējumam*”.
- 4.3. Ierosinātājas 2015. gada 9. jūnija vēstule Nr.12/2015.
- 4.4. Biroja 2015. gada 11. jūnija lēmums Nr.155 “*Par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu*” Paredzētajai darbībai.
- 4.5. Fiziskas personas 2015. gada 21. jūlija elektroniskā pasta vēstule.
- 4.6. Fiziskas personas 2015. gada 21. jūlija vēstule.
- 4.7. Satiksmes ministrijas 2015. gada 22. jūlija vēstule Nr.15-01/2956 “*Par derīgo izrakteņu atradnes “Dzeņi” iecirkņi “Kalna Kades – 1” un “Kalna Kades – 2” izstrādes ietekmes uz vidi novērtējuma sākotnējās sabiedriskās apspriešanas uzsākšanu*”.

- 4.8. Smiltenes novada domes 2015. gada 23. jūlija vēstule Nr.8-2/1673 *“Priekšlikumi par paredzēto darbību – derīgo izrakteņu ieguvī dolomīta atradnē “Dzeņi” iecirkņos – Smiltenes novada Grundzāles pagastā”*.
- 4.9. Ierosinātājas 2015. gada 29. jūlija iesniegums Nr.15/2015 ar pieprasījumu programmas izstrādei.
- 4.10. Biroja 2015. gada 2. septembrī izsniegtā IVN Programma.
- 4.11. Smiltenes novada domes 2017. gada 20. aprīļa vēstule Nr.4-9/737 ar atsauksmi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu.
- 4.12. Valsts vides dienesta Valmieras reģionālās vides pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) 2017. gada 19. aprīļa vēstule Nr.8.5.-20/906 ar atsauksmi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu.
- 4.13. Fiziskas personas 2017. gada 19. aprīļa iesniegums – viedoklis par Paredzēto darbību.
- 4.14. Biroja 2017. gada 28. aprīļa vēstule Nr.3-01/513 *“Par ietekmes uz vidi novērtējumu”*, ar kuru Ierosinātājai tiek pārsūtītas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedriskās apspriešanas laikā Birojā saņemtās vēstules ar viedokļiem un priekšlikumiem ziņojuma pilnveidošanai.
- 4.15. Izstrādātājas 2017. gada 2. maija vēstule Nr.91/2017 un tai pievienotais ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols.
- 4.16. Izstrādātājas 2017. gada 19. jūnija vēstule Nr.131/2017 un tai pievienotais ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums.
- 4.17. Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) 2017. gada 11. jūlija vēstule Nr.4.9/37/2017-N-E ar atsauksmi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu.
- 4.18. Smiltenes novada domes 2017. gada 12. jūlija vēstule Nr.4-9/1353 ar atsauksmi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu.
- 4.19. Pārvaldes 2017. gada 13. jūlija vēstule Nr.8.5.-20/1497 ar atsauksmi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu.
- 4.20. Biroja 2017. gada 18. augusta vēstule Nr.3-01/869 *“Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu”*, ar kuru lūgts papildināt ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu.
- 4.21. Izstrādātājas 2018. gada 13. februāra vēstule Nr.16/2018 un tai pievienotais ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums un paziņojums.
- 4.22. Biroja 2018. gada 14. februāra vēstule Nr.5-01/164 *“Par atzinuma izdošanas pagarinājumu”*.
- 4.23. DAP 2018. gada 28. februāra vēstule Nr.4.9/988/2018-N ar atsauksmi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu.
- 4.24. Smiltenes novada domes 2018. gada 1. marta vēstule Nr.4-9/357 ar atsauksmi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu.
- 4.25. Biroja 2018. gada 9. marta vēstule Nr.5-01/277 *“Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu”*, ar kuru atkārtoti lūgts papildināt ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu.
- 4.26. Izstrādātājas 2018. gada 7. maija vēstule Nr.124/2018 un tai pievienotais ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums.

5. Informācija par paredzētās darbības novērtēšanas procesā apkopotajiem ieinteresēto pušu viedokļiem un argumentiem (tai skaitā par sabiedriskās apspriešanas rezultātiem):

5.1. Sākotnējā sabiedrības informēšana, sākotnējās sabiedriskās apspriešanas sapulces, ieinteresēto pušu viedoklis un argumenti:

- 5.1.1. Uzsākot ietekmes uz vidi novērtējumu, informatīvie materiāli par Paredzēto darbību bija pieejami Smiltenes novada pašvaldības mājaslapā www.smiltene.lv, kā arī Smiltenes novada pašvaldības telpās (Dārza ielā 3, Smiltēnē, Smiltenes novadā) un Grundzāles pagasta pārvaldes telpās (Tilta ielā 5, Grundzālē, Grundzāles pagastā, Smiltenes novadā). Paziņojums par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras uzsākšanu un sākotnējo sabiedrisko apspriešanu publicēts laikrakstā *“Ziemeļlatvija”* 2015. gada 3. jūlijā. Darbības vietai piegulošo zemju īpašnieki (valdītāji) par Paredzēto darbību tika informēti individuāli.
- 5.1.2. Paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējuma sākotnējā sabiedriskā apspriešana klātienē notika 2015. gada 16. jūlijā Grundzāles pagasta pārvaldē plkst. 17.00. Sanāksmē piedalījās 16 personas. Klātesošajiem tika sniegta informācija par Paredzēto darbību. Sanāksmes dalībnieki pauda neapmierinātību saistībā ar veikto derīgo izrakteņu ieguvī Atradnes iecirknī *“Jaunpurgaiļi”* Grundzāles pagastā un tās radītajiem traucējumiem iedzīvotājiem. Klātesošie interesējās galvenokārt par Paredzētās darbības ietekmi uz virszemes un pazemes ūdeņiem un plānotajiem dolomīta drupināšanas darbiem.
- 5.1.3. IVN sākotnējās sabiedriskās apspriešanas laikā (no 2015. gada 3. jūlija līdz 23. jūlijam) Birojs saņēma:
- 5.1.3.1. Fiziskas personas vēstuli, kurā lūgts IVN ietvaros izvērtēt Paredzētās darbības ietekmi uz meliorācijas sistēmu Vetiņu objektā.
- 5.1.3.2. Fiziskas personas 2015. gada 21. jūlija vēstuli, kurā tiek vērsta uzmanība uz Paredzētās darbības potenciāli negatīvām ietekmēm, un izteikts lūgums noteikt stingras prasības Paredzētās darbības radīto negatīvo ietekmju mazināšanai.
- 5.1.3.3. Smiltenes novada domes 2015. gada 23. jūlija vēstuli Nr.8-2/1673 *“Priekšlikumi par paredzēto darbību – derīgo izrakteņu ieguvī dolomīta atradnē “Dzeņi” iecirkņos – Smiltenes novada Grundzāles pagastā”*. Smiltenes novada dome lūdz IVN programmā iekļaut nosacījumus, kas minēti Grundzāles pagasta teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos (turpmāk – TIAN) attiecībā uz dolomīta ieguvī pagasta teritorijā.
- 5.1.4. Pamatojoties uz Ierosinātājas pieteikumu un sākotnējās sabiedriskās apspriešanas rezultātiem, Birojs sagatavoja un 2015. gada 2. septembrī izsniedza programmu ietekmes uz vidi novērtējumam.

5.2. Sabiedrības informēšana, sabiedriskās apspriešanas sapulce, ieinteresēto pušu viedoklis Ziņojuma izstrādes stadijā:

- 5.2.1. Paziņojums par Paredzētās darbības Ziņojuma sabiedrisko apspriešanu tika publicēts laikraksta *“Ziemeļlatvija”* 2017. gada 21. marta izdevumā Nr.23, kā arī pašvaldības un Biroja interneta vietnēs (www.smiltene.lv un www.vpvb.gov.lv). Ziņojums bija pieejams Smiltenes novada pašvaldības ēkā (adrese: Dārza ielā 3, Smiltēnē, Smiltenes novadā), Grundzāles pagasta pārvaldē (adrese: Tilta ielā 5, Grundzālē, Grundzāles pagastā, Smiltenes novadā) un Izstrādātājas interneta vietnē www.amecovide.lv.
- 5.2.2. Ziņojuma sabiedriskā apspriešana klātienē notika 2017. gada 31. martā Grundzāles pagasta pārvaldes ēkā plkst. 17:30. Klātesošie tika iepazīstināti ar IVN procedūru, ziņojumu un galvenajiem secinājumiem. Sabiedriskās apspriešanas diskusiju daļā klātesošajiem bija iespēja uzdot sev interesējošus jautājumus par Paredzēto darbību, tās risinājumiem un sagaidāmo ietekmi. Ziņojuma sabiedriskās apspriešanas dalībnieki interesējās par iegūtā materiāla transportēšanu, Paredzētās darbības radīto trokšņa emisiju un vibrācijām, karjerā atsūknētā ūdens novadīšanu upē un iespējamo upes piesārņojumu, kā arī pauda bažas par potenciālu ūdens izsīkšanu akās.

5.2.3. IVN Ziņojuma sabiedriskās apspriešanas laikā Birojs saņēma:

- 5.2.3.1. Pārvaldes 2017. gada 19. aprīļa vēstuli Nr.8.5.-20/906 "*Par ietekmes uz vidi ziņojumu*". Pārvalde norādījusi uz nepieciešamiem precizējumiem Ziņojuma tekstā. Tāpat Pārvalde paudusi viedokli, ka karjera ūdeņu attīrīšanai jāparedz atbilstošas tehnoloģijas un jaudas attīrīšanas iekārtas kā tas tika plānots un vērtēts, izstrādājot grozījumus Smiltenes novada Grundzāles pagasta teritorijas plānojumā, kā arī ir nepieciešams paredzēt nepārtraukta režīma ūdens kvalitātes monitoringa staciju vai analogiskas iekārtas un jāparedz monitoringa sistēma gruntsūdens līmeņa izmaiņu novērtēšanai. Iepazīstoties ar ziņojuma tekstu, Pārvalde nav guvusi pārliecību, ka Atradnes izstrādei tiks pielietots spridzināšanas tehnoloģija ar mazāko iespējamo nelabvēlīgāko ietekmi. Pārvaldes ieskatā jāparedz mūsdienīgi inženiertehniskie risinājumi, lai mazinātu piesārņojošo vielu emisijas gaisā un uzlabotu pievedceļu segumu, kā arī nepieciešams paredzēt pievedceļu apstrādi ar ilgstošas iedarbības preputekļu apstrādes materiālu vai veikt ceļu asfaltēšanu.
- 5.2.3.2. Smiltenes novada domes 2017. gada 20. aprīļa vēstuli Nr.4-9/737 "*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu*", kurā norādīts uz atsevišķu Grundzāles pagasta teritorijas plānojumā ietvertu teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu neievērošanu Ziņojumā. Papildus pašvaldība vērš uzmanību, ka ziņojuma tekstā ir pieļautas daudz dažādas neprecizitātes un pretrunas.
- 5.2.3.3. Smiltenes novada domes 2017. gada 20. aprīļa vēstuli Nr.4-9/736, ar kuru Birojam pārsūtīts privātpersonas 2017. gada 19. aprīļa iesniegums. Privātpersona iesniegumā norādījusi uz līdzšinējām vides problēmām, kas radušās dēļ dolomīta ieguves citviet Grundzāles pagastā. Iedzīvotāja nepiekrīt Paredzētās darbības realizēšanai un lūdz sniegt detalizētu un pārbaudāmu informāciju, tehniski pamatotus un attiecīgajās institūcijās apstiprinātus risinājumus, kā tiks novērsti ar Paredzēto darbību saistītie riski.

5.2.4. Visas saņemtās atsauksmes Birojs nosūtījis Ierosinātājam un Izstrādātājam.

5.3. Sabiedrības informēšana par Birojā iesniegto Ziņojumu un argumenti Ziņojuma izvērtēšanas stadijā:

5.3.1. Birojā Ziņojums tika iesniegts 2017. gada 19. jūnijā. Paziņojums par iesniegto Ziņojumu tika publicēts Biroja un pašvaldības interneta vietnēs (www.vpvp.gov.lv un www.smiltene.lv). Ziņojums bija pieejams Izstrādātājas interneta vietnē www.amecovide.lv.

5.3.2. Atsaucoties uz Biroja lūgumu sniegt viedokli par Ziņojumu, Birojā tika saņemta:

- 5.3.2.1. DAP 2017. gada 11. jūlija vēstule Nr.4.9/37/2017-N-E "*Par ietekmes uz vidi novērtējumu dolomīta ieguvei derīgo izrakteņu atradnes "Dzeņi" iecirkņos "Kalna kades – 1" un "Kalna kades – 2"*". DAP norādījusi, ka ziņojumā nav izvērtēts, kā no plānotā karjera novadāmais ūdens ar norādītajām fizikālķīmiskajām īpašībām ietekmēs īpaši aizsargājamās sugas – ziemeļu upespērlenes un biezas perlamutrenes, kā arī Eiropas nozīmes aizsargājamo biotopu *Upju straujteses un dabiski upju posmi* Vecpalsas upē leļpus novadāmo ūdeņu ieteces vietas. DAP norāda, ka šīm gliemeņu sugām jau šobrīd ir nelabvēlīgs aizsardzības statuss un sarūkošas populācijas gan ūdens kvalitātes pasliktināšanās, gan cilvēka tiešas darbības dēļ. DAP ieskatā Ziņojumā būtu jāparedz, ka plānotā darbība pieļaujama tikai ar nosacījumu, ka tiks veikts ne tikai novadāmā ūdens kvalitātes monitorings, bet arī Vecpalsas upes bioloģiskās daudzveidības monitorings leļpus novadāmo ūdeņu ieteces vietas

Vecpalsā. Kopumā DAP skatījumā izvērtējums attiecībā uz dzīvo dabu ziņojumā ir nepilnīgs.

5.3.2.2. Smiltenes novada domes 2017. gada 12. jūlija vēstule Nr.4-9/1353 "*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu*". Smiltenes novada dome norādījusi uz ziņojuma dažādās sadaļās ietvertu pretrunīgu informāciju, tostarp attiecībā uz plānoto dolomīta ieguves laiku, spridzināšanas darbu biežumu u.c.

5.3.2.3. Pārvaldes 2017. gada 13. jūlija vēstule Nr.8.5.-20/1497 "*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*". Pārvalde ir vērsusi uzmanību, ka līdzšinējā pieredze Grundzāles pagastā, izstrādājot dolomītu ar spridzināšanas metodi un ūdeni atsūkņējot no Atradnes teritorijas, pierāda, ka tikai nosēdbaseinu un grāvju sistēma nevar nodrošināt pietiekamu novadāmā ūdens nostādināšanu, kā rezultātā Vecpalsas upē tiek novadīti neattīrīti un uzduļķoti ūdeņi. Pārvaldes ieskatā no Atradnes teritorijas novadāmo ūdeņu attīrīšanai jāparedz atbilstošas tehnoloģijas un jaudas attīrīšanas iekārtas, kā tas tika plānots un vērtēts, izstrādājot grozījumus Smiltenes novada Grundzāles pagasta teritorijas plānojumā. Pārvaldes ieskatā plānotais Atradnes ūdens attīrīšanas un novadīšanas risinājums neatbilst Smiltenes novada Grundzāles pagasta teritorijas plānojumam.

5.3.3. Pamatojoties uz Novērtējuma likuma 20.panta otro un trešo daļu, Birojs 2017. gada 18. augustā vēstulē Nr.3-01/869 "*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu*" lūdza sagatavot un iesniegt papildus informāciju un vērtējumu.

5.3.4. Papildināts Ziņojums Birojā iesniegts 2018. gada 13. februārī. Aktualizētā Ziņojuma izvērtēšanas laikā Birojā tika saņemta:

5.3.4.1. DAP 2018. gada 28. februāra vēstule Nr.4.9/988/2018-N "*Par aktualizēto ietekmes uz vidi novērtējuma dolomīta ieguvei derīgo izrakteņu atradnes "Dzeņi" iecirkņos "Kalna Kades – 1" un "Kalna Kades – 2"*". DAP norādījusi, ka kopumā DAP ieskatā Ziņojums ticis būtiski uzlabots, taču joprojām Ziņojumā nav iestrādāti vairāki DAP un ekspertu rekomendētie monitoringa pasākumi.

5.3.4.2. Smiltenes novada domes 2018. gada 1. marta vēstule Nr.4-9/357 "*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu*", kurā Smiltenes novada dome norādījusi, ka IVN ietvaros nav izvērtētas savstarpējās un summārās ietekmes uz vidi ar atradnes "Dzeņi" iecirkni "*Jaunpurgaiļi*".

5.3.5. Birojs 2018. gada 9. marta vēstulē Nr.5-01/277 "*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu*" atkārtoti lūdzis papildināt Ziņojumu un sniegt papildus vērtējumu ietekmju summēšanās aspektā ar atradnes "Dzeņi" iecirkni "*Jaunpurgaiļi*".

5.3.6. Aktualizētais Ziņojums Birojā tika iesniegts 2018. gada 7. maijā.

6. Nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība ir īstenojama vai nav pieļaujama:

6.1. IVN ietvaros Ziņojuma autori ir novērtējuši iespējamās ietekmes uz vidi saistībā ar Paredzēto darbību, tajā skaitā ietekmes, kas izriet no teritorijas sagatavošanas, derīgo izrakteņu ieguves, apstrādes un transportēšanas. Vērtēta gan iespējamā ietekme, ko varētu izraisīt pazemes ūdens atsūkņēšana, tajā skaitā uz Dabas liegumu un apkārtnes hidroloģisko režīmu, teritorijas hidroloģiskajiem un drenāžas apstākļiem, augsnes struktūru un mitrumu, dzeramā ūdens resursiem, mūsdienu ģeoloģisko procesu aktivizāciju u.c. Vērtēta derīgo izrakteņu ieguves ietekme uz gaisa kvalitāti un vides trokšņa līmeni, kā arī ietekme uz dabas vērtībām, bioloģisko daudzveidību, ainavu u.c. ar Paredzēto darbību saistītas ietekmes.

6.2. Novērtējis Ziņojumu, Birojs secina, ka Ziņojuma autori ir apzinājuši galvenos ar Darbības vietu un Paredzēto darbību saistītos faktorus, kas var radīt nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, tajā skaitā ņemot vērā līdzšinējo teritorijas izmantošanas veidu un vides stāvokli, tuvumā esošos

objektus un to jutīgumu, citas esošās vai plānotās darbības, apkārtnes teritorijas un iedzīvotāju blīvumu, Paredzētās darbības raksturu, apjomus, piesārņojuma un traucējumu veidus, negadījumu un avāriju riskus u.c. Šāda novērtējuma ietvarā Birojs pievienojas Ziņojuma autoru secinājumiem, ka būtiskākās vai kompleksākās ar Paredzēto darbību saistītās ietekmes ir novadāmā ūdens kvalitātes nodrošināšana un hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņas un ar nosusināšanas darbiem saistītās ietekmes, jo īpaši tādēļ, ka Darbības vietas relatīvā tuvumā ir Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorija (*Natura 2000*) – Dabas liegums, kura teritoriju ar Paredzēto darbību saista ietekmju mijiedarbība caur Vecpalsas upi. Tāpat ietekmes vērtējamās kontekstā ar plānoto dolomīta ieguvī Atradnes iecirknī “*Jaunpurgaiļi*”. Lai arī Darbības vietas apkārtnē nav plašas blīvi apdzīvotas teritorijas, vairākas viensētas atrodas iecirkņu tuvumā. Ieguves ietekmes, - galvenokārt putekļi un troksnis, - ir būtiskākie traucējumi, ko ikdienā var izjust vietējie iedzīvotāji, tādēļ risinājumu nodrošināšana, lai šādas ietekmes pēc iespējas samazinātu un pārvaldītu, un neradītu apgrūtinājumu, kas pārsniedz pieļaujamās robežvērtības, arī uzskatāms par vienu no būtiskiem IVN uzdevumiem.

6.3. Līdz ar to, kā būtiskākos Birojs Ziņojumā identificē sekojošus ar Paredzētās darbības realizāciju saistītus ietekmes uz vidi aspektus:

- 6.3.1. Hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņu prognoze un ar nosusināšanas darbiem saistītās ietekmes.
- 6.3.2. Ietekme uz apkārtnes bioloģisko daudzveidību un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, t.sk. *Natura 2000* teritorijām.
- 6.3.3. Gaisu piesārņojošo vielu emisija un izmaiņas gaisa kvalitātē, tostarp no derīgo izrakteņu transportēšanas.
- 6.3.4. Troksnis un tā izplatība, vibrācijas, tostarp no derīgo izrakteņu transportēšanas.

6.4. Izvērtējot Ziņojumā identificētās un izvērtētās iespējamās plānotās darbības ietekmes uz vidi, Birojs secina sekojošo:

6.4.1. Hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņu prognoze un ar nosusināšanas darbiem saistītās ietekmes:

- 6.4.1.1. No Ziņojuma izriet, ka tā kā praktiski viss derīgā izrakteņa – dolomīta slānis atrodas zem pazemes ūdens līmeņa, lai veiktu dolomīta ieguvī nepieciešams pazemināt pazemes ūdens līmeni vismaz 0,5 m zem karjera pamatnes. Saskaņā ar Ziņojumu konkrētajā gadījumā derīgo izrakteņu ieguvei nepieciešams veikt teritorijas nosusināšanu, paredzot pazemes ūdens atsūkņēšanu, nostādināšanu un novadīšanu no Darbības vietas.
- 6.4.1.2. Lai izvērtētu iespējamo mijiedarbību un iespējamo ietekmi uz pazemes ūdens plūsmu, tika veikta pazemes ūdens plūsmu modelēšana un izstrādāta hidroģeoloģiskā režīma izmaiņu prognoze. Modelēšanas rezultāts attēlots Ziņojuma 4.7.3. attēlā. Novērtējums veikts, ņemot vērā matemātiskās modelēšanas rezultātus, kas iegūti ievērtējot konkrētos hidroloģiskos un hidroģeoloģiskos apstākļus plānoto ieguves iecirkņu un to apkārtnes teritorijā, kā arī sniegts teorētisks vērtējums attiecībā uz iespējamo ietekmju summēšanos ar ~ 1 km attālumā esošo atradni “*Jaunpurgaiļi*”. Ietekmes vērtētas kontekstā ar apkārtnes teritoriju ūdensapgādi, augsnes struktūras un mitruma izmaiņām.
- 6.4.1.3. Ziņojumā veikti matemātiskie aprēķini un ietverts karjerā atsūkņējamo ūdeņu apjoma un ar to saistītās depresijas piltuves konfigurācijas novērtējums, kā arī vērtēta ietekme uz ūdens plūsmu, ko rada mijiedarbība, ja vienlaicīgi, līdz maksimālajam dziļumam un maksimālajā platībā tiek izstrādāts iecirknis “*Kalna Kades - 1*” un “*Jaunpurgaiļi*”. Novērtējums veikts, izmantojot pazemes ūdeņu filtrācijas imitatora *Modflow 2000*

programmnodrošinājumu. Saskaņā ar Ziņojumu veicot modelēšanu ņemti vērā sekojoši apstākļi:

- 6.4.1.3.1. Ūdens pieplūdes karjerā aprēķināšanai tiek pieņemts, ka Iecirkņi tiks ekspluatēti vismaz 50 gadus ar pastāvīgu (nemainīgu) dolomīta izstrādes apjomu 90 tūkst. m³/gadā. Ziņojumā norādīts, ka derīgo izrakteņu ieguves projektā un ieguves procesā plānots ieguvi veikt 3 – 4 ha lielā platībā, pēc tam pāriet uz nākamo platību, bet izmantoto daļu aizpildīt ar ieguves procesa atlikumiem – atsijām, nostādināšanas baseina nogulumiem, kas ir ūdeni vāji caurlaidīgi materiāli un būtiski samazinās ūdens pieplūdi ieguves vietā.
- 6.4.1.3.2. Pēc Ziņojumā iekļautās informācijas maksimālais novadāmais ūdens daudzums no karjera teritorijas tiek prognozēts 100 000 m³/dnn (~ 1,16 m³/s). Vienlaikus norādīts, ka kopējais ūdens pieplūdes apjoms izstrādēs to ekspluatācijas laikā galvenokārt mainīsies atkarībā no izstrādes laukuma. Saskaņā ar Ziņojuma autoru vērtējumu, kas saistītas ar ieguves teritorijas samazināšanos un plānoto ieguves organizāciju 3-4 ha lielos iecirkņos, ūdens pieplūde ieguves vietā varētu samazināties aptuveni par 30 000 līdz 40 000 m³/dnn.
- 6.4.1.3.3. Savukārt, lai aprēķinātu depresijas piltuves areālu, aprēķiniem pieņemts, ka abos iecirkņos “*Kalna Kades - 1*” un “*Kalna Kades - 2*” dolomīta izstrāde notiks līdz - 6 m dziļumam un aprēķina brīdī ir izstrādāta visa karjera laukuma platība, kas iecirkņa “*Kalna Kades - 1*” gadījumā ir 100 000 m², bet “*Kalna Kades 2*” – 228 000 m². Modelēšanā nav ņemts vērā potenciālais ieguves vietas samazinājums saistībā ar Vecpalsas upes aizsargjoslas – 200 m platumā noteikšanu, tādējādi iegūtie rezultāti uzrāda plašāku depresijas piltuvi nekā tas sagaidāms.
- 6.4.1.3.4. Aprēķiniem pieņemtais Pļaviņu horizonta biezums izpētes teritorijā ir 14-15 metri. Ūdens horizonts caurmērā ir vāja spiediena, atsevišķās vietās – bezspiediena. Ūdens līmenis horizontā variē apmēram 1-1,5 m zem vai virs slāņa iegulas virsmas, tāpēc aprēķiniem pieņemts, ka viss derīgais slānis ir apūdeņots.
- 6.4.1.3.5. Aprēķinos Pļaviņu horizontam (D₃pl) pieņemtie sekojoši filtrācijas parametri - iecirknim “*Kalna Kades 1*” - caurplūdes koeficients (km) – 910 m²/d, filtrācijas koeficients (k) – 60,7 m/d, spiediena izmaiņu koeficients (a) – 1,0×10⁴ m²/d, efektīvais biezums (m) – 15, savukārt iecirknim “*Kalna Kades 2*” - caurplūdes koeficients (km) – 910 m²/d, filtrācijas koeficients (k) – 65 m/d, spiediena izmaiņu koeficients (a) – 1,0×10⁴ m²/d, efektīvais biezums (m) – 14. Apsvērumi attiecīgo parametru noteikšanai skaidroti Ziņojumam pievienotajā hidroloģiskās modelēšanas pārskatā, ko 2016. gadā veicis hidroģeologs O. Aleksāns (Ziņojuma 12. pielikums).
- 6.4.1.3.6. Modelēšanā pieņemts iespējami sliktākais scenārijs, kad kopējā dabīgā ūdens līmeņa režīma traucējumi Pļaviņu ūdens horizontā būs novērojami 6 mēnešus gadā.
- 6.4.1.3.7. Pazemes ūdeņu pieteces apjomus dolomītu karjerā, kā arī depresijas piltuves konfigurāciju ilglaicīgas atsūkņēšanas apstākļos nosaka galvenokārt plūsmas robežnosacījumi. Konkrētajā gadījumā dienvidu, dienvidaustrumu daļā ieguves teritoriju ierobežo Vecpalsas upe, kas ir gruntsūdeņu noplūdes apgabals.
- 6.4.1.4. No Ziņojuma izriet, ka karjera ūdens novadīšanas sistēmu veidos vairāki nosēddiķi un grāvju sistēma. Ūdeni plānots atsūkņēt un novadīt Vecpalsas upē, kas ir prioritārie lašveidīgo zivju ūdeņi (Paredzētās darbības novērtējums uz novadāmā ūdens kvalitāti kontekstā ar īpaši aizsargājamām dabas vērtībām sniegts atzinuma 6.4.2. nodaļā). Ziņojumā norādīts, ka meliorācijas grāvis, kas veido zemes īpašumu “*Kalna Kades*” un “*Bemberu pļavas*” R robežu, ir praktiski aizaudzis un šobrīd savas meliorācijas funkcijas nepilda. Ziņojumā norādīts, ka grāvis ir jāiztīra un jāpadziļina atbilstoši plānotajam ūdens novadīšanas daudzumam. Saskaņā ar Ziņojumu detalizētu ūdens

novadīšanas sistēmas projektu plānots izstrādāt vienlaicīgi ar ieguves tehnisko projektu un meliorācijas sistēmu pārkārtošanas projektu. Šobrīd Ziņojumam pievienots provizorisks meliorācijas sistēmu pārkārtošanas plāns, kā arī meliorācijas speciālistu veikts aprēķins par karjera ūdeņu novadīšanas sistēmu un Vecpalsas upes iespējām pieņemt ūdeņus (Ziņojuma 6. pielikums). Saskaņā ar Ziņojumu karjera nosusināšana un ūdens novadīšana ietekmēs Vecpalsas upes ūdens bilanci. Novērtēts, ka caurplūdes debīts būs stabilāks leļpus karjera ūdeņu novadīšanas vietas. Izstrādātāja norādījuši, ka saskaņā ar Ierosinātājas sniegto informāciju maksimālais novadāmais ūdens daudzums no karjera teritorijas teorētiski varētu sasniegt līdz pat 100 000 m³/diennaktī (1,16 m³/s), tajā pat laikā novērtēts, ka reāli tas maksimāli varētu sasniegt ne vairāk kā 80 000 m³/diennaktī, izstrādājot lielāko no iecirkņiem (atradni “*Kalnu kades - 2*” platībā 22,8 ha). Savukārt situācijā, kad vienlaicīgi darbojas iecirknis “*Kalna Kades - 1*” un “*Jaunpurgaiļi*”, saskaņā ar Ziņojumā iekļauto novērtējumu ūdens pieplūde karjerā “*Kalna Kades - 1*” samazināsies apmēram par vienu ceturtdaļu, jo šo ūdeni pārtvers pa pazemes plūsmu augšpus esošais karjers “*Jaunpurgaiļi*”. Birojs ņem vērā, ka Ziņojumā iekļautais aprēķins par novadāmā ūdens apjomiem pašlaik ir indikatīvs, un tiks precizēts ieguves projekta izstrādes laikā (saskaņojams ar VVD), tomēr kopumā, ņemot vērā plānotās Iecirkņa platības un paredzēto Iecirkņu posmsecīgo izstrādi pa sektoriem, Birojs uzskata, ka sagaidāmās ietekmes ir uzskatāmas par pārvaldāmām, un ir iespējams nodrošināt nenostādinātā ūdens nenonākšanu Vecpalsas upē.

- 6.4.1.5. Aprēķināts, ka vasaras pusgada vidējā caurplūduma (1,2 m³/s) ūdens līmenis no papildus ievadītā ūdens apjoma paaugstināsies par vidēji 10 cm. Ņemot vērā, ka karjera izstrādi plānots veikt siltajā gada laikā (prognozējami jūnijs – augusts), pavasara vai rudens palu laikā karjera ūdens upē netiks novadīts. Ziņojuma autori norādījuši, ka Vecpalsas upē paredzama ūdens apjoma palielināšanās arī saistībā ar atradnes “*Jaunpurgaiļi*” izstrādi. Ziņojuma autori norādījuši, ka vasaras periodā karjera ūdens novadīšana stabilizēs upes caurplūdes režīmu un ievadīs ar skābekli bagātu, bet ar barības vielām nabadzīgu ūdeni. Atbilstoši Ziņojumam visā karjera ūdens novadīšanas laikā veicama regulāra kontrole un nepieciešamības gadījumā grāvja tīrīšana.
- 6.4.1.6. Izvērtējot hidroģeoloģiskās modelēšanas rezultātus, secināms, aptuveni kādās platībās un apjomā ir sagaidāma ietekme depresijas piltuves areālā. Ziņojumā skaidrots, ka galvenais ar plānoto darbību ietekmētais ūdens horizonts, kā arī galvenais ūdens horizonts, kas nosaka pazemes ūdeņu pieteci dolomītu karjeros, ir Pļaviņu ūdens horizonts, kam nav hidrauliska saistība ar zemāk pagulošo Gaujas-Amatas ūdens horizontu. Ziņojumā novērtēts, ka kvartāra nogulumos nav vienlaidus izplatīts gruntsūdens horizonts, tādējādi secināts, ka gruntsūdens līmeņa pazemināšanās prognozējama tikai tajos slāņos, kuri ir tieši hidrauliski saistīti ar ieguves teritoriju.
- 6.4.1.7. Saskaņā ar iegūtajiem rezultātiem Pļaviņu ūdens horizontā karjeram piegulošajā teritorijā var veidoties 1000 m līdz 3500 m liela depresijas piltuve, atkarībā no Iecirkņu, kā arī tuvumā esošā Atradnes iecirkņa “*Jaunpurgaiļi*” ieguves izstrādes platības un dziļuma. Ziņojumā skaidrots, ka, realizējot Paredzēto darbību, visdrīzāk ūdens tiks atsūkņēts no karjera nepastāvīgi, līdz ar to faktiskā depresijas piltuve ap karjeriem varētu būt mazāka, nekā norādīts modelēšanas rezultātos. Vienlaikus atzīmējams, ka Ziņojumā iekļautais depresijas piltuves attēlojums ir vienkāršots, atliekot aprēķinātos attālumus uz kartes, nevis modelēšanas rezultātā pārbaudot, kā izplatību ietekmē dažādi lokāli vides faktori. Norādīts, ka iecerētā darbība (dolomīta ieguve) ir paredzēta tikai maksimums 3 mēnešus gadā, līdz ar to depresijas piltuvei nebūs stacionāri izmēri un pazemes ūdens līmeņi regulāri atjaunosies, turklāt modelēšanā nav ņemts vērā potenciālais ieguves vietas samazinājums saistībā ar Vecpalsas upes aizsargjoslu, līdz ar to Ziņojuma autoru ieskatā Ziņojumā novērtēts sliktākais ietekmju scenārijs depresijas piltuves izplatības aspektā. Ziņojuma autoru ieskatā par nozīmīgu uzskatāms

pazeminājums, kas pārsniedz 1,5 m un šis areāls ietver aptuveni 2/3 no noteiktā depresijas piltuves areāla jeb aptuveni 1000 m iecirknim “*Kalna Kades 1*” un 1070 m iecirknim “*Kalna Kades 2*” no iecirkņu centra. Norādīts, ka depresijas piltuves areālā, kur pazeminājums tiek prognozēts līdz 1 m, praktiski tiek pazemināts Pļaviņu ūdens horizonta pjezometriskais spiediens, nekādā mērā nenosusinot Pļaviņu ūdens horizontu.

- 6.4.1.8. Pēc Atradnes izstrādes pabeigšanas paredzēts veikt tās rekultivāciju, kurā plānots izveidot ūdenstilpi ar atsevišķām salīnām un peldētavu. Mākslīgu reljefa paaugstinājumu izveidošanai ūdenstilpes krastos plānots izmantot segkārtas materiālu. Rekultivācijas un apzaļumošanas plāna izstrādei paredzēts pieaicināt ekspertu - ainavu arhitektu, rekultivācijas projekts tiks saskaņots ar pašvaldību, tādējādi pēc rekultivācijas paredzētās darbības vietā tiks izveidota rekreācijas teritorija.
- 6.4.1.9. Saskaņā ar Ziņojumu Paredzētās darbības ietekmes tiešā tuvumā nav nozīmīgu ūdensgūtnu jeb pazemes ūdens atradņu. Ziņojumā norādīts, ka Grundzāles pagasta teritorijā LVGMC datu bāzē nav reģistrēti ūdens ieguves avoti, kuri izmanto Augšdevona Pļaviņu ūdens horizontu, kura ūdens resursus tieši ietekmē paredzētā darbība. Tā kā reģistrētajos urbumos ūdens ieguvei tiek izmantots dziļāk iegulošais Augšdevona Amatas ūdens horizonts, tad karjera ūdeņu periodiska atsūkņošana iecirkņos “*Kalna Kades 1*” vai “*Kalna Kades 2*” neietekmēs hidroģeoloģiskos apstākļus Augšdevona Amatas ūdens horizontā un neietekmēs ūdens ieguves iespējas minētajos urbumos. Līdz ar to Ziņojumā secināts, ka dolomītu ieguve var ietekmēt tikai decentralizēto ūdensapgādi - viensētu grodu akas un Pļaviņu horizonta ūdens ieguves urbumus. Izstrādātāja paudusi viedokli, ka par nozīmīgu pazemes ūdens līmeņa pazeminājumu uzskatāms pazeminājums, kas pārsniedz sezonālo svārstību amplitūdu (saskaņā ar norādīto 1,5 m), tādējādi no Ziņojumam pievienotās pazemes ūdens līmeņu prognozes izriet, ka šis areāls ietver aptuveni 2/3 no noteiktā depresijas piltuves areāla jeb aptuveni 1000 m iecirknim “*Kalna Kades 1*” un 1070 m iecirknim “*Kalna Kades 2*” no iecirkņu centra. Līdz ar to Ziņojuma autoru ieskatā vienīgais ūdens ieguves objekts, kuru prognozējami būtiski ietekmēs paredzētās darbības īstenošana, ir viensētas “*Kades Dzirnavas*” aka, kurā iespējams ūdens līmeņa pazeminājums pārsniegs sezonālās svārstības. Savukārt, attiecībā uz tām viensētām, kas atrodas Vecpalsas upes pretējā krastā, norādīts, ka, tā kā Vecpalsas upe uzskatāma par hidroģeoloģisko robežu, aiz tās ietekme uz gruntsūdens horizontu nav prognozējama un viensētu akas Paredzētā darbības rezultātā nevar tikt ietekmētas.
- 6.4.1.10. Saistībā ar minēto, ņemot vērā Ziņojuma autoru sniegto prognozi, kā arī pašu Ziņojuma autoru secinājumus, ka ar esošajiem datiem nav iespējams precīzi prognozēt prognozējamās depresijas piltuves izplatības robežas, turklāt prognozējama ietekmju summēšanās ar derīgo izrakteņu ieguvi atradnē “*Jaunpurgaiļi*”, Birojs uzskata, ka nevar izslēgt iespējamu negatīvu ietekmi arī uz citu tuvumā esošo viensētu ūdensapgādi un ir pamatoti uzskatīt, ka visas ietekmes areālā identificētās akas ir potenciāli apdraudētas, jo ietekme uz ūdensapgādi (lokāli) var būt būtiska. Tāpat jāņem vērā, ka iespējamās ietekmes uz viensētu ūdensapgādi ir jutīgs jautājums arī vēsturiskās situācijas kontekstā, jo laika posmā no 2010. līdz 2013. gadam, kad netālu esošajā atradnē “*Jaunpurgaiļi*” tika veikta derīgo izrakteņu ieguve, tās rezultātā apkārtnes viensētu teritorijās tikusi novērota ievērojama gruntsūdens līmeņa krišanās un ūdensapgādes traucējumi, kā arī ticis novērots virszemes ūdeņu piesārņojums, līdz ar to tuvākās apkārtnes iedzīvotāji izteikuši bažas arī attiecībā uz plānoto iecirkņu “*Kalna kades*” izstrādi. Konkrētajā gadījumā prognozējams, ka ietekme var skart ne tikai viensētas “*Kades Dzirnavas*” aku, bet arī vairākas citas viensētas, piemēram, viensētu “*Stirnas*”, kas atrodas ~ 900 m attālumā no iecirkņa “*Kalna kades 2*” R virzienā. Tajā pat laikā, izvērtējot Ziņojumā iekļautos risinājumus, Birojs secina, ka nolūkā uzraudzīt ietekmi un novērst iespējamās domstarpības starp iedzīvotājiem un izstrādātāju, Ierosinātāja ir apņēmusies uzsākt

ūdensapgādes aku novērojumus ne tikai viensētas “*Kades Dzirnava*” akā, bet arī citu viensētu akās 3 km rādiusā ap ieguves vietu. Gadījumā, ja monitoringa rezultātā tiks konstatēts, ka Paredzētās darbības rezultātā būtiski pazeminās ūdens līmenis un tas nenodrošina nepieciešamo ūdens patēriņu, viensētās paredzēts ierīkot kompensējošus Pļaviņu horizonta ūdens ieguves urbumus. Līdz ar to secināms, ka Ierosinātāja apzinās, ka nepieciešamības gadījumā tās pienākums būs nodrošināt alternatīvus ūdensapgādes risinājumus apkārtnes iedzīvotājiem. Birojs vērš uzmanību, ka, situācija katrā viensētā jāvērtē objektīvi, ņemot vērā, ka Paredzētās darbības ietekme summēsies pie dabisko svārstību ietekmes. Atbilstoši Ziņojumā paredzētajam Ierosinātajai sadarbībā ar iecirkņa “*Jaunpurgaili*” izstrādātājiem jānodrošina izstrādājamas un realizējamas koordinētas pazemes ūdeņu monitoringa programmas, nodrošinot, ka monitoringa tīklā tiek iekļautas visas iespējami ietekmētās ūdensapgādes akas.

6.4.1.11. Vērtējot Paredzētās darbības ietekmi uz iespējamām augsnes struktūras un mitruma režīma izmaiņām, norādāms, ka pjezometriskā ūdens līmeņa pazemināšana Pļaviņu ūdens horizontā neradīs būtisku ietekmi uz augsnes mitruma režīmu. Attiecībā uz Darbības vietai piegulošo teritoriju, ņemot vērā iepriekš minēto hidroģeoloģisko izmaiņu prognozi un to, ka teritorija vēsturiski tiek nosusināta ar valējo drenāžas tīklu, Paredzētās darbības rezultātā netiek prognozētas būtiskas paliekošas hidroģeoloģiskā režīma izmaiņas.

6.4.1.12. Ziņojumā izvērtēta arī mūsdienu ģeoloģisko procesu aktivizācijas iespējamība. Novērtēts, ka plānotās ieguves un tai piegulošajās teritorijās nav konstatēti mūsdienu ģeoloģiskie procesi (erozija, akumulācija, pārpurvošanās, karsts, sufozija, tektoniskās kustības u.c.), līdz ar to nav sagaidāma mūsdienu ģeoloģisko procesu aktivizācija. Novērtēts, ka galvenie ģeoloģisko procesu attīstības riski saistīti ar pašas Atradnes izmantošanu un karjera nogāžu veidošanu. Veicot ieguvi, tiks veidotas nogāzes, kuru noturība ir atkarīga no grunts mehāniskajām īpašībām, īpaši grunts noturības nogāzē. Lai izvairītos no erozijas procesu attīstības karjera nogāzes segkārtas kāplē, rekomendēts veidot ar slīpumu 1:3, detalizēti to nosakot tehniskajā projektā. Tāpat Ziņojumā norādīts, ka mehāniskas izskalošanas rezultātā karjera nogāzēs vai valnī var aizsākties erozijas procesi, tāpēc regulāri jāapseko nogāzes un aizsargvalnis, īpaši pēc intensīvu nokrišņu un sniega kušanas periodiem, un ja nepieciešams, jālikvidē izskalojumus un erozijas kanālus, tos aizberot ar pieejamo grunts materiālu un blietējot. Biroja ieskatā, būtiski palielinoties pazemes ūdeņu plūsmas ātrumam depresijas piltuves centrālajā daļā, nav izslēgta karsta procesu veidošanās un aktivizācija, proti, karsta veidojumi var iebrukt zem slodzes, kā arī lielāku hidroģeoloģisko izmaiņu gadījumā var aktivizēties to izskalošanās. Tomēr, atšķirībā no ģipsakmens karsta procesiem, dolomītu izskalošana norisinās ļoti lēni – tūkstošos gadu, tāpēc Atradnes izstrādes laikā bīstama karsta procesu attīstība visticamāk nav prognozējama. Ievērojot to, ka Darbības vietas apkaimē nav paaugstinātas bīstamības un riska objektu, minēto procesu griezumā ietekme netiek vērtēta kā kompleksa, ko pastiprinātu paaugstinātas drošības prasības.

6.4.1.13. Kopumā Atzinums sniedz novērtējumu būtiskāko ietekmju aspektā, tomēr izvērtējot Ziņojumu, Birojs secina, ka Ziņojumam joprojām ir trūkumi, tostarp attiecībā uz Ziņojumā iekļauto summāro ietekmju vērtējumu ar plānoto derīgo izraktnu ieguvi Atradnes iecirknī “*Jaunpurgaili*”. Birojs norāda, ka sniegtais vērtējums ir teorētisks un tādēļ nesasniedz pilnībā summāro ietekmju izvērtēšanas mērķi, uz ko vairākkārt norādījuši gan iedzīvotāji, gan pašvaldība. Vērtējot summārās ietekmes hidroģeoloģiskās situācijas aspektā, Ziņojuma autori snieguši vienkāršotu vērtējumu, ka Iecirkņa prognozētā depresijas piltuve virzienā uz iecirkni “*Jaunpurgaili*” saplūdis ar šīs ieguves vietas depresijas piltuvi, taču kopumā būtiski nemainīsies. Birojs apzinās hidroģeoloģiskās modelēšanas augsto nenoteiktības pakāpi, tomēr šajā gadījumā uzskata, ka novērtējums iegūtu, ja Izstrādātājas viedoklis par iespējamām depresijas piltuves

robežām būtu ticis pamatots ar hidroloģiskās modelēšanas rezultātu. Pašlaik Biroja ieskatā summārās depresijas piltuves areāla novērtējums Ziņojumā ir veikts minimālā apjomā, tādējādi veicinot Paredzētās darbības Ierosinātajai izvirzīt papildus, nereti arī stingrākas, prasības saskaņā ar Novērtējuma likuma 20.panta (10) daļu. Tāpat atzīmējams, ka šī IVN laikā pašvaldība veikusi grozījumus Teritorijas plānojuma TIAN, nosakot konkrētas prasības derīgo izrakteņu ieguvei, kas ir iestrādātas arī Ziņojumā un kuru ievērošana ir saistoša Ierosinātajai. Ņemot vērā visu iepriekš minēto un izvērtējot Ziņojumā sniegto informāciju, tajā skaitā novērtējot iedzīvotāju blīvumu Paredzētās darbības iespējamās ietekmes zonā, kur tā varētu būt būtiska, kā arī ņemot vērā vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā Darbības vietai ilgtermiņā paredzēto izmantošanas mērķi, Birojs atzīst, ka nav pamata Paredzētās darbības aizliegšanai, taču kopumā Birojs uzskata, ka konkrētajā gadījumā saskaņā ar Novērtējuma likuma 20.panta (10)daļu ir pamatoti noteikt, ka Paredzētās darbības realizācijas gadījumā ir jānodrošina šādi obligātie nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama:

- a) Atbilstoši Ziņojumā iekļautajam risinājumam dolomīta ieguvi pieļaujams veikt 1 kāplē līdz ~ - 6 m dziļumam (~ 81,5 m vjl.). Nav pieļaujama vienlaicīga dolomīta ieguve abos atradnes iecirkņos. Derīgo izrakteņu ieguve atradnē “*Kalnu kades - 1*” uzsākama pēc ieguves pabeigšanas atradnē “*Kalnu kades - 2*”. Atradņu rekultivācija veicama secīgi, racionāli izlietojot segkārtu, tādējādi mazinot arī pieteci karjerā.
- b) Atsūknētā ūdens novadīšana nedrīkst nozīmīgi pasliktināt ūdens kvalitāti saņemtajās ūdenstecēs, tostarp meliorācijas tehnēs, tādēļ nav pieļaujama nenostādīnāta ūdens novadīšana ārpus Darbības vietas. Atbilstīgas platības un konfigurācijas nostādīnāšanas baseina/u un nepieciešamo novadgrāvju precīzi parametri aprēķināmi un pamatojami derīgo izrakteņu ieguves projektā.
- c) Gadījumā, ja tiek konstatēti suspendēto daļiņu pārsniegumi, lai nodrošinātu atsūknētā ūdens atbilstību kvalitātes normatīviem jāparedz ietekmi mazinoši pasākumi, piemēram, suspendēto daļiņu atdalīšanai jāuzstāda filtrs, kā arī nepieciešamības gadījumā jānodrošina pasākumi, kas mazina suspendēto daļiņu uzduļķošanos no sūkņa radītās plūsmas, piemēram, lai ar sūkņa radīto plūsmu neuzduļķotu jau nosēdušās suspendētās daļiņas, sūkņa ievietošana karjerā jāparedz maksimāli tālu no bedres dibena. Biroja izvirzītie nosacījumi attiecībā uz monitoringa veikšanu sniegti atzinuma 6.4.2. nodaļā.
- d) Ar Paredzētās darbības realizāciju nedrīkst tikt traucēta apkārtnes teritoriju meliorācijas sistēmu funkcionēšana. Pie nepieciešamības jāparedz un jānodrošina atbilstīgi pasākumi melioratīvo sistēmu funkcionēšanai, saglabāšanai vai to pārveidei, izstrādājot un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saskaņojot un realizējot meliorācijas sistēmu pārveides projektus.
- e) Atbilstoši Ziņojumā norādītajam Ierosinātajai jānodrošina ūdensapgādes aku novērojumu uzsākšana ne tikai viensētas “*Kades Dzirnavas*” akā, bet arī citu viensētu akās 3 km rādiusā ap ieguves vietu. Ūdens līmeņa būtiska pazeminājuma gadījumā individuālajās ūdensapgādes akās/urbumos, jānodrošina alternatīvi risinājumi dzīvojamo māju ūdensapgādei.
- f) Jāparedz un jārealizē pasākumi, lai Paredzētās darbības rezultātā nepieļautu naftas produktu un citu piesārņojošo vielu nokļuvi gruntī, virszemes un pazemes ūdeņos.

- g) Paredzētās darbības realizācijas gaitā jānodrošina piemēroti darba drošības pasākumi, iekļaujot tos karjera izstrādes projektā. Jānodrošina darbinieku instruktāža par paredzētajiem darba drošības pasākumiem un to ievērošana.
- h) Ja Paredzētās darbības plānošanas vai realizācijas gaitā tiek noteikti citi ieguves, apjoma, laika u.c. risinājumi, kas Ziņojuma gaitā nav novērtēti vai pārsniedz Ziņojumā novērtētos lielumus, veicams šādu izmaiņu būtiskuma novērtējums un pie nepieciešamības - ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums Novērtējuma likuma paredzētajā kārtībā. Šis nosacījums attiecināms arī uz citiem Paredzētās darbības un tās radītās ietekmes aspektiem (t.i. ne tikai saistībā ar hidroloģiju un hidrogeoloģiju).

6.4.2. Ietekme uz apkārtnes bioloģisko daudzveidību un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī nepieciešamais monitorings:

- 6.4.2.1. Veicot Paredzēto darbību, tiks pārveidots līdzšinējais vides stāvoklis Darbības vietā, ieguves platībā tiks zaudēta pašreizējā veģetācija, mainīts teritorijas reljefs. Turklāt ieguve un ar to saistītā ūdens atsūkņošana radīs gruntsūdens un pazemes ūdens līmeņa izmaiņas, kas var ietekmēt augsnes mitruma režīmu, tādējādi radot izmaiņas veģetācijā arī teritorijās, kas atrodas arī ārpus Darbības vietas. Konkrētajā gadījumā tas jo īpaši būtiski tādēļ, ka Paredzētā darbība ir plānota teritorijā, par kuru izdarīti secinājumi, ka dolomīta ieguve tajā var likumsakarīgi radīt arī negatīvu ietekmi uz Dabas liegumu, kas ir arī Eiropas nozīmes aizsargājama dabas teritorija (*Natura 2000*), citu starpā summāri ar jau līdzšinējo ietekmi, ko radījusi un radītu arī ieguve dolomīta atradnes “Dzeņi” iecirknī “Jaunpurgaiļi”.
- 6.4.2.2. Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.panta (4)daļa noteic, ka paredzētajai darbībai, kas atsevišķi vai kopā ar citu paredzēto darbību var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), veic ietekmes uz vidi novērtējumu, bet 43.panta (5)daļa noteic, ka paredzēto darbību atļauj veikt, ja tā negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Dabas liegums atrodas ~4,8 km augšpus plānotās Darbības vietas. Dabas liegums izveidots ar mērķi aizsargāt gliemeņu sugas ziemeļu upespērleņi *Margaritifera margaritifera* un biezo perlamutreni *Unio crassus*, savukārt minēto gliemeņu pastāvēšanai (to mazuļu attīstībai) ir nepieciešama lašveidīgo zivju, tajā skaitā taimiņu klātbūtne. Ziņojumā atspoguļota Latvijas Malakologu biedrības 2013. gada 10.decembra vēstule Nr.01, kurā ietverts vērtējums attiecībā uz ūdens kvalitātes rādītājiem, kas aizsargājamo sugu aizsardzībai ir būtiski.
- 6.4.2.3. Saskaņā ar Ziņojumā iekļauto risinājumu, lai nodrošinātu dolomīta ieguvi, nepieciešams pazemināt pazemes ūdens līmeni, savukārt ūdens atsūkņošanas procesā ūdenī nonāk Pļaviņu svītas dolomītos esošie dolomītu milti suspendēto vielu veidā, mālu daļiņas, kā arī smalka smilts, mālsmilts un smilšmāla daļiņas. Līdz ar to ūdens duļķainība karjera teritorijā var būt augsta, kas vienlaikus ar novadāmā ūdens ietekmi uz Vecpalsas ūdens ķīmisko sastāvu un ūdens temperatūras izmaiņām ir īpaši nozīmīgs paredzamās darbības ietekmes aspekts, jo novadāmo ūdeni tālāk saņemošā ūdenstece – Vecpalsas upe ir iekļauta prioritāro zivju ūdeņu sarakstā. Tā kā upe ir bioloģisks komplekss, tad līdz ar to negatīvas ietekmes gadījumā upes lejtece, tiks negatīvi ietekmētas arī dabas lieguma vērtības upes augštecē, tādējādi var tikt ietekmēta arī Dabas lieguma teritorija. Tādēļ, vadoties no izvērtēšanas un piesardzības principa, Paredzētās darbības ietekme jānovērtē un tai (ja tā pieļaujama) jānoteic tādi realizācijas nosacījumi, tai skaitā attiecībā uz Darbības vietu, kas kļiedē pamatotas šaubas par būtisku ietekmi un var nodrošināt īpaši

aizsargājamās dabas teritorijas un derīgo izrakteņu ieguves līdzāspastāvēšanu. Meklējot saprātīgu līdzsvaru starp dabas aizsardzību un saimniecisko darbību, ir svarīgi, lai gadījumā, ja Paredzētās darbības ietvaros tik veiktas darbības, kas var ietekmēt dabas vērtības Dabas liegumā, tās nav pretrunā ar dabas aizsardzības un Dabas lieguma izveides mērķiem.

- 6.4.2.4. Ziņojumā iekļauts sertificēta bezmugurkaulnieku eksperta V. Spuņģa 2017. gada 22.novembra slēdziens par Paredzētās darbības ietekmi uz aizsargājamām gliemeņu sugām, ņemot vērā Paredzētās darbības raksturlielumus, novadāmā ūdens apjomus un kvalitātes prognozes, kādas tās prognozētas Ziņojumā. Atbilstoši eksperta slēdzienam par plānoto dolomīta karjeru “*Kalna kades 1*” un “*Kalna kades 2*” notekūdeņu ietekmi uz biezo perlamutreni Vecpalsas upē aizsargājamo gliemeņu sugu aizsardzība konkrētajā upes posmā ir pakārtoti saistīta ar ziemeļu upespērlenes *Margaritifera margaritifera* un biezs perlamutrenes *Unio crassus* aizsardzībai veidotā Dabas lieguma mērķu izpildi. Eksperts norādījis, ka pirms Paredzētās darbības uzsākšanas biezs perlamutrenes aizsardzībai nav nepieciešams veikt īpašus pasākumus, taču attiecībā uz plānoto darbību eksperts vērsis uzmanību sekojošiem aspektiem:
- 6.4.2.4.1. Svarīgākais ūdens kvalitātes parametrs biezs perlamutrenes ekoloģijā ir nitrātu slāpekļa koncentrācija ūdenī, kuras robežlielums pieņemts ~ 2,2 mg/l. Eksperts norādījis, ka saskaņā ar LVĢMC datiem, pašlaik kopējā slāpekļa (tostarp nitrātu) koncentrācija Palsas upē bijusi 1,22 - 1,35 mg/l, tādējādi nesasniedzot minēto robežlielumu, tomēr, ņemot vērā, ka ūdens novadīšanas rezultātā tiks drenētas arī apkārt esošās lauksaimniecības zemes, konkrētais parametrs ir viens no lieliem, kas, uzsākot Paredzēto darbību, Vecpalsas ūdeņos ir jāmonitorē.
- 6.4.2.4.2. Tāpat eksperts norādījis, ka, lai arī ūdeņu temperatūra pēc novadīšanas Vecpalsas upē būs augstāka nekā pieņemtajā ūdenstecē, tomēr šīs temperatūras atšķirības uzskatāmas par nebūtiskām un nav sagaidāms, ka tās pārsniegts glohīdiju (gliemeņu kāpuru) attīstībai nepieciešamo temperatūru.
- 6.4.2.4.3. Novērtējumā ietverts arī vērtējums par iespējamu netiešu ietekmi uz Dabas liegumu, ņemot vērā aizsargājamo gliemeņu sugu attīstības īpatnības (kāpuru migrāciju kopā ar lašveidīgo sugu zivīm). Šajā aspektā eksperts, balstoties uz eksperta – ihtiologa atzinumā norādīto, secinājis, ka gliemeņu glohīdiju attīstība Vecpalsas upē būs nodrošināta, un bažas par to, ka Paredzētā darbība ietekmēs biezs perlamutrenes populāciju Dabas liegumā, nav pamatotas.
- 6.4.2.5. Ietekmes uz dabas vērtībām novērtējuma nolūkos Ziņojuma izstrādē pieaicināta arī sugu un biotopu eksperte A.Mežaka (sertifikāta nr.060) (atzinums ietverts Ziņojuma 18.pielikumā). Novērtēts, ka nekustamā īpašuma „*Bemberu pļavas*” (7,7 ha) sastopamais biotops ir mēreni mitras pļavas. Norādīts, ka īpašumu ieskauj arī grāvju joslas, kas aizaug ar kokiem. Savukārt nekustamo īpašumu „*Kalna Kades*” (52,8 ha) veido zālāji, upe un meži. Vecpalsas upe visā tās garumā apsekotajā teritorijā veido Eiropas nozīmes un īpaši aizsargājamo biotopu Latvijā - 3260 *Upju straujtecēs un dabiski upju posmi*, gar upes krastu konstatēts arī Eiropas nozīmes un īpaši aizsargājams meža biotops Latvijā - 91E0* *Aluviāli krastmalu un palieņu meži*. Pašā Darbības vietā nav konstatētas īpaši aizsargājamās augu sugas un īpaši aizsargājami biotopi. Arī saskaņā ar DAP dabas datu pārvaldības sistēmas „*OZOLS*” datiem Darbības vietā nav reģistrēti īpaši aizsargājami biotopi un sugas vai sugas, kurām nepieciešams veidot mikroliegumus. Nevienā no pētītajiem īpašumiem netika atrasta retas vai īpaši aizsargājamās vaskulāro augu sugas. Tādējādi nav konstatējams, ka ar Paredzētās darbības realizāciju (tieša ietekme ieguves un saistīto darbību rezultātā) varētu būt saistāms īpaši aizsargājamo sugu un biotopu zudums, tomēr tā kā Vecpalsas upē un tās tiešā tuvumā konstatēti divi īpaši aizsargājami biotopi, DAP norādījusi uz

nepieciešamību veikt bioloģiskās daudzveidības monitoringu posmā pēc notekūdeņu novadīšanas upē.

- 6.4.2.6. Ziņojumam pievienots arī sertificēta sugu un biotopu eksperta K. Abersona (sertifikācijas joma – zivis, sertifikāta nr. 055) viedoklis par Paredzēto darbību, saskaņā ar kuru dolomīta ieguve var potenciāli ietekmēt divas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas. Vecpalsas lejtece Gaujas tuvumā ietilpst aizsargājamo ainavu apvidū „Ziemeļgauja”, savukārt augšpus notekūdeņu novadīšanas vietas atrodas Dabas liegums. Eksperts, ņemot vērā, ka Dabas liegums atrodas augšpus notekūdeņu novadīšanas vietas, savukārt ceļotājzivju migrācijas laikā ūdens novadīšana Vecpalsā nav paredzēta, pauž viedokli, ka vērā ņemamas ietekmes risks uz zivju faunu šajās teritorijās ir minimāls. Savukārt aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja” atrodas nedaudz vairāk nekā 10 km no ūdens novadīšanas vietas. Ietekme uz šo teritoriju ir iespējama tikai būtiskas un regulāras ūdens piesārņošanas gadījumā. Līdz ar to Eksperta ieskatā, nodrošinot atbilstīgu ūdens nostādināšanu, nelabvēlīga ietekme uz ihtiofaunu nav prognozējama, tādējādi kopumā nav prognozējama jebkāda ietekme uz Dabas lieguma dabas vērtībām vai vides stāvokli Dabas liegumā. Savukārt, lai novērtētu dolomītu atradnes ierīkošanas faktisko ietekmi uz zivju faunu, nepieciešams veikt zivju faunas monitoringu. Eksperts sniedzis norādījumus monitoringa staciju izvietojumam un novērojumu regularitātei.
- 6.4.2.7. IVN gaitā ir veiktas konsultācijas arī ar ornitofaunas ekspertu R. Lebusu (sertifikāta nr. 005), kurš sniedzis viedokli, ka Paredzētās darbības ietekme uz savvaļas putnu populācijām ir paredzama kā nebūtiska, vienlaikus eksperts vērsis uzmanību, ka nav pieļaujama suspendētu ūdeņu ievadīšana Vecpalsā, tādējādi nodrošinot apstākļus to putnu aizsardzībai, kuru attīstību lielā mērā nosaka tieši ūdens kvalitāte (dzidrība).
- 6.4.2.8. Kā tas izriet no vairāku ekspertu atzinumiem un institūciju atsauksmēm, viena no lielākajām, tai skaitā summārajām ietekmēm uz Dabas liegumu, ko ieguve Iecirkņos varētu radīt, ir saistīta ar ūdeņu novadīšanu no karjeriem un iespējamo ūdens kvalitātes pasliktināšanās Vecpalsas upē. Tā kā Vecpalsas upe ir iekļauta prioritāro zivju ūdeņu sarakstā, tad lai Paredzētā darbība neradītu būtisku nelabvēlīgu ietekmi, Ziņojumā ir iestrādāti vairāki risinājumi šādas ietekmes uzraudzībai un kontrolei, proti:
- 6.4.2.8.1. Ziņojumā novērtēts, ka nolūkā samazināt suspendēto daļiņu koncentrāciju novadāmajā ūdenī un nodrošinātu ūdeņu nostādināšanu, kā arī lai samazinātu temperatūras starpību starp novadāmajiem ūdeņiem un saņemošajiem ūdeņiem nepieciešams paredzēt atbilstoša izmēra nosēddīķu izveidi. Ziņojumā, ņemot vērā prognozējamo pieteces apjomu, kas ir līdz pat 100 000 m³, novērtēts, ka, lai nostādinātu suspendētās daļiņas no atsūkņejamā ūdens, tas ir jānostādina aptuveni 2 - 4 diennaktis, līdz ar to nepieciešamais nosēddīķu kopējais baseina tilpums sākotnēji jāveido vismaz 80 000 m³, bet, tā kā laika gaitā pieplūde palielināsies, atradnes izstrādes beigās nepieciešamais nosēddīķu tilpums varētu sasniegt ap 300 000 m³.
- 6.4.2.8.2. Nosēddīķus ieteicams veidot kaskādes veidā, kur pirmajā dīķī tiek iesūkņēts ūdens no karjera iebedres, un pakāpeniski ūdens plūsma virzās cauri dīķiem līdz sasniedz grāvi, pa kuru tālāk plūst uz Vecpalsas upi. Pirmie kaskādes dīķi veidojami tikai kvartāra nogulumos, nodrošinot to izolāciju no gruntsūdens un Pļaviņu ūdens horizonta. Nosēddīķus plānots veidot ar vāji caurlaidīgo iežu pamatni un malām, kas mazina pazemes ūdeņu dabisku pieplūdi tajā. Ziņojuma autori nosēddīķu ierīkošanu 2. iecirkņa izstrādes laikā rekomendējuši iecirknī “*Kalna Kades I*”.
- 6.4.2.8.3. Nosēddīķu projektēšanas laikā to platība un konfigurācija veidojama tā, lai ūdens plūsmas ātrums dīķos nepārsniegtu 0,3 cm/s, kas nodrošina optimālu suspendēto daļiņu sedimentāciju un suspendēto vielu saturs novadāmajā ūdenī nepārsniegtu 25 mg/l. Periodiski nepieciešams veikt notekūdeņu ķīmiskās analīzes.

- 6.4.2.8.4. Izstrādātāja norādījusi, ka gadījumā, ja grāvī parādās lielāks daudzums mālaino daļiņu un dolomīta miltu nogulsnes, izvērtējama nepieciešamība papildzināt karjera ūdens nostādināšanas laiku nostādināšanas dīķos. Vienlaikus Ziņojumam pievienotajā hidromeliorācijas eksperta atzinumā norādīts, ka sedimentācijas baseinu dibena atzīmei jābūt vismaz 0,5 m dziļākai nekā aizejošā grāvja, kurā tiek novadīts ūdens, dibena atzīmei.
- 6.4.2.8.5. Tāpat Ziņojumā paredzēts, ka karjera darbības laikā tiks veikta meliorācijas sistēmas regulāra apsekošana un tīrīšana, un ūdens novadīšanas laikā tiks sekots līdzi sūkņa novietojumam, lai nepieļautu suspendēto daļiņu uzduļķošanas atsūkņēšanas gaitā. Saskaņā ar Ziņojumu uzkrājušos nosēdumus atbilstoši nepieciešamībai plānots savākt un noglabāt karjera izstrādātajā daļā. Tāpat plānots veikt pasākumus, lai novērstu naftas produktu u.c. tehnisko šķīdumu iekļūšanu novadāmajos ūdeņos.
- 6.4.2.9. Ziņojumā novērtēts, ka Paredzētās darbības un summāro darbību ietekmē sagaidāmas arī Vecpalsas upes ūdens bilances izmaiņas, kas zināmā mērā ietekmēs arī Vecpalsas ūdens ķīmisko kvalitāti. Ziņojumā skaidrots, ka atbilstošo hidroķīmisko izmaiņu amplitūdu nosaka pazemes un virszemes ūdeņu kvalitātes/sastāva starpība, kā arī pazemes ūdeņu bilances daļas izmaiņu lielums Vecpalsas upē. Novērtēts, ka kopumā pazemes un virszemes ūdens ķīmiskā sastāva atšķirības ir nebūtiskas, tomēr norādīts, ka, salīdzinot ar virszemes ūdeņiem, anaerobajos pazemes ūdeņos ir ievērojami augstāka dzelzs koncentrācija, mazāka organisko skābju koncentrācija, kā arī paaugstināts amonija slāpekļa saturs. Karjera ūdeņu attīrīšanas laikā nosēdbaseinā krasi samazināsies ne tikai to duļķainība, bet oksidēšanās rezultātā arī dzelzs koncentrācija, un amonijs pārveidosies par nitrātiem. Līdz ar to Izstrādātāja novērtējusi, ka Vecpalsas ūdens ķīmiskā sastāva izmaiņas varētu būt iespējamās vienīgi upes posmā pēc karjerā atsūkņētā ūdens novadīšanas vietas, un tas būs saistīts tikai ar organisko skābju koncentrācijas samazināšanos. Turklāt, ievērojot TIAN ietverto nosacījumu attiecībā uz attīrīto gruntsūdeņu novadīšanas aizliegumu laika posmā no 1. oktobra līdz 1. maijam, Izstrādātāja secinājusi, ka paredzamās ūdens kvalitātes izmaiņas neatstās ietekmi uz upes ekosistēmu, un ir uzskatāmas par nebūtiskām.
- 6.4.2.10. Birojs pievienojas Ziņojuma autoru viedoklim, ka IVN ir tikai iepriekšēja prognoze, tādēļ nepieciešama arī ietekmes uzraudzība, kas ļauj iespējami savlaicīgi reaģēt - konstatēt izmaiņas, novērtēt to būtiskumu un nepieciešamības gadījumā koriģēt Paredzēto darbību (monitoringa sistēmas izveide un monitoringa veikšana). Ziņojumā secināts, ka monitoringa sistēmā jāietver vismaz karjerā atsūkņējamo ūdeņu apjomi un kvalitātes mērījumi, Pļaviņu ūdens horizonta pjezometrisko līmeņu novērojumi, ūdens līmeņa novērojumi viensētu akās, novadāmā ūdens kvalitātes monitorings un zivju faunas monitorings. Papildus bezmugurkaulnieku eksperts un DAP norādījuši uz nepieciešamību veikt arī Vecpalsas upes bioloģiskās daudzveidības un gliemeņu sugas monitoringu. Birojs pievienojas Ziņojuma autoriem un uzskata, ka Paredzētās darbības gadījumā monitoringa programmu nepieciešams izstrādāt koordinēti ar iecirkņa „Jaunpurgaiļi” plānoto monitoringa programmu. Ziņojumā sniegta informācija par plānotajiem pasākumiem, piemēram, sniegtas rekomendācijas par pakāpenisku monitoringa urbumu izveidi un mērījumu periodiskumu. Biroja ieskatā Ziņojumā iestrādātie ietekmes uzraudzības un pārvaldības risinājumi ir noteikti pārdomāti un atbilstīgi un tie ir iekļaujami obligāto nosacījumu sastāvā. Ņemot vērā Paredzētās darbības ilgtermiņu, pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, nepieciešamības gadījumā ir iespējams veikt izmaiņas Paredzētās darbības risinājumos un apjomā.
- 6.4.2.11. Tādējādi, novērtējis Ziņojumu, Birojs secina, ka pie nosacījuma, ja tiek pastāvīgi ievēroti Ziņojumā iestrādātie Paredzētās darbības ietekmes uz vidi novēršanas un mazināšanas pasākumi, kā arī risinājumi iespējamās ietekmes uzraudzībai un monitoringam, nav sagaidāms, ka Paredzētās darbības ietekmes zonā nelabvēlīgi

pasliktināsies esošā situācija Vecpalsas upē un Dabas lieguma teritorijā, nav sagaidāms, ka tā negatīvi ietekmēs Dabas liegumā sastopamās dabas vērtības, ekoloģiskās funkcijas un integritāti, kā arī Ziņojumā netiek secināts, ka Paredzētā darbība varētu nonākt pretrunā Dabas lieguma aizsardzības mērķiem. Līdz ar to, Birojs, sniedzot šo atzinumu konkrētā aspekta griezumā nav konstatējis tādas apstākļus, kas būtu par pamatu kopumā aizliegt Ierosinātās plānoto darbību. Vienlaikus Ierosinātājai jāņem vērā, ka Paredzētā darbība ir iespējama tikai ievērojot Ziņojumā paredzētos vai līdzvērtīgus risinājumus ietekmes novēršanai un mazināšanai, kā arī uzraudzībai un kontrolei. Novērtējuma likuma 24.panta (1)daļa paredz, ka Ierosinātāja ir atbildīga par Ziņojumā ietvertu risinājumu īstenošanu. **Birojs uzskata, ka saskaņā ar Novērtējuma likuma 20.panta (10)daļu darbu veikšanai ir norādāmi nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama:**

- a) **Paredzētā darbība nedrīkst negatīvi ietekmēt Dabas liegumu un tajā esošās dabas vērtības, tā ekoloģiskās funkcijas un aizsardzības mērķus, tādēļ jāparedz un jārealizē nepieciešamie inženiertehniskie un organizatoriskie pasākumi šīs teritorijas aizsardzībai un monitoringam.**
- b) **Aizliegts novadīt atsūknētos pazemes ūdeņus pa novadkanāliem upē laika posmā no 1. oktobra līdz 1. maijam.**
- c) **Ierosinātājai ir jāizstrādā monitoringa sistēma, kas aptver gan pazemes ūdens līmeņu, gan ietekmes uz ūdensapgādi un ūdens kvalitāti uzraudzību un kontroli, un jānodrošina monitoringa veikšana. Precīzi monitoringa nosacījumi, vietas urbumu izvietojumam un paraugu ņemšanai, to biežumam, izstrādājami derīgo izrakteņu ieguves projekta un monitoringa programmas stadijā, kur tie precizējami, ņemot vērā sekojošas no IVN rezultāta izrietošas prasības:**
 - i. **jāveic atsūknētā ūdens apjoma uzskaite un kvalitātes mērījumi pirms novadīšanas meliorācijas grāvī un Vecpalsas upē. Novadāmā ūdens kvalitātes noteikšanā pārbaudāma vismaz nitrātu slāpekļa N03-N, suspendēto vielu koncentrācija, elektrovadītspēja un temperatūra.**
 - ii. **pazemes ūdens monitoringa sistēmas izveide un monitoringa veikšana nodrošināma iespējami koordinēti ar iecirkņa „Jaunpurgailī” monitoringa programmu, ņemot vērā savstarpējo mijiedarbību un kumulatīvo ietekmju iespējamību; monitorings uzsākams jau pirms dolomīta ieguves uzsākšanas, kur nepieciešams - nodrošinot arī papildus pazemes ūdens novērojumu urbuma tīkla ierīkošanu.**
 - iii. **monitoringa programmai jāietver sistēma un nosacījumi ūdens līmeņu un ūdens kvalitātes uzraudzībai viensētu ūdensapgādes vietās; monitorings uzsākams jau pirms dolomīta ieguves uzsākšanas un tajā ietveramas visas viensētu ūdensapgādes akas prognozētās depresijas piltuves teritorijā (~ 3,5 km rādiuss); ūdens līmeņa vai tā kvalitātes būtiska pazeminājuma gadījumā jānodrošina alternatīvi risinājumi māju ūdensapgādei; nav pamatoti pieņemt, ka nepieciešamība pēc alternatīviem ūdensapgādes risinājumiem varētu rasties tikai tajās viensētās, kur Paredzētās darbības ietekme pārsniedz sezonālo svārstību amplitūdu; situācija katrā ūdensapgādes vietā vērtējama objektīvi, ņemot vērā konkrētos apstākļus, ūdens kvalitāti un patēriņu.**
 - iv. **sadarbībā ar DAP jāparedz Vecpalsas upes bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma leļpus novadāmo ūdeņu ieteces vietas Vecpalsas upē. Tajā skaitā jāveic zivju faunas monitorings, kas ietver regulāru zivju**

faunas izvērtējumu noteiktā parauglaukumā. Zivju faunas monitorings veicams saskaņā ar eksperta ihtiologa ieteikumiem, proti, viena no monitoringa stacijām jāizvieto augšpus ietekmētās upes daļas (0,2–2 km attālumā no ūdens novadīšanas vietas), bet divas lejpus tās (0–0,3 km un 1–3 km attālumā no ūdens novadīšanas vietas). Monitoringa regularitāte – ikgadēja pirmos 3 darbības gadus. Bez tam monitoringa programmā jāietver īpaši aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas *biezā perlamutrene* monitorings katru gadu pirms un pēc Paredzētās darbības uzsākšanas mazūdens periodā saskaņā ar eksperta norādīto metodiku (skat. eksperta slēdzienu par plānoto dolomītu karjeru “*Kalnu kades - 1*” un “*Kalnu kades - 2*” notekūdeņu ietekmi uz biezo perlamutreni Vecpalsas upē).

- v. Jāveic monitoringa rezultātu izvērtējums un visi monitoringa rezultāti un to izvērtējums jāiesniedz arī Valsts vides dienestā un vietējā pašvaldībā. Kā tas paredzēts Ziņojumā, Ierosinātājam par vides monitoringa rezultātiem jānodrošina iedzīvotāju un pašvaldības regulāra informēšana. Atkarībā no monitoringa un izvērtējuma rezultātiem, lemjams par papildus pasākumu, tajā skaitā Paredzētās darbības realizācijas nosacījumu un ierobežojumu nepieciešamību.

6.4.3. Gaisu piesārņojošo vielu emisija un izmaiņas gaisa kvalitātē, tostarp no derīgo izrakteņu transportēšanas:

- 6.4.3.1. Novērtējis Ziņojumu, Birojs konstatē, ka gaisa kvalitātes izkliedes aprēķini tikuši veikti diviem scenārijiem – vienā gadījumā izstrādājot iecirkni “*Kalna Kades - 1*”, bet otrā – “*Kalna Kades - 2*”, jo saskaņā ar Ziņojumu abu iecirkņu vienlaicīga izstrāde nav paredzēta. Turklāt izkliedes aprēķinos pieņemts, ka visa iecirkņa platība viena gada laikā netiks izstrādāta, tādēļ pieņemts aptuvenais izstrādes laukums tuvāk dzīvojamajām mājām (skat. Ziņojuma 4.2.3. attēlu). Birojs secina, ka tiešā iecirkņu tuvumā atrodas vienīgi viensēta “*Kades dzirnavas*”, citas tuvākās viensētas izvietotas Vecpalsas upes otrā krastā, turklāt tās no Darbības vietas atdala apstādījumu vai mežu joslas. Izvērtējot plānotos transportēšanas risinājumus, secināms, ka lokāli ietekme no derīgo izrakteņu ieguves un transportēšanas summēsies, tomēr tā kā izvešanas ceļa tuvumā nav izvietotas viensētas, tad būtiska ietekmju summēšanās derīgo izrakteņu transportēšanas aspektā uz tuvāko māju teritorijām nav paredzama.
- 6.4.3.2. Galvenie gaisu piesārņojošo vielu emisijas avoti Paredzētās darbības rezultātā ir putekļu daļiņas un gāzveida izmeši no izmantotās karjera tehnikas un transporta līdzekļu dzinējiem, kā arī putekļu emisija no derīgo izrakteņu ieguves (sagatavošanas, iegūšanas, pārstrādes, derīgo izrakteņu uzglabāšanas un transportēšanas). Dolomīta ieguves procesā kā nozīmīgākie emisiju avoti noteikti dolomīta urbšana, spridzināšana, drupināšana, sijāšana, krautņu veidošana, pārvešana. Kā emisiju avoti no dolomīta ieguvē izmantojamās tehnikas Ziņojumā definēts ekskavators, frontālais iekrāvējs, drupinātājs – sijātājs, buldozers un pašizgāzēji kravu savākšanai un izvešanai.
- 6.4.3.3. Prognozējamo emisiju apjoms definētajiem emisiju avotiem novērtēts, ņemot vērā to raksturojumu (raksturīgie emisiju faktori un Darbības vietu/Paredzēto darbību raksturojošie faktori – tehnikas vienību skaits, darbības ilgums, ieguves, pārstrādes, uzglabāšanas un izvešanas apjomi, ceļu garums u.c.). Ziņojumā iekļautajā gaisa kvalitātes novērtējumā norādīts, ka gadā plānots izstrādāt aptuveni 45 000 – 50 000 m³ dolomīta (1 m³ dolomīta = ~ 2 m³ šķembu materiāla). Ieguves darbus paredzēts veikt sezonāli līdz 3 mēnešiem gadā – sausajā laikā, orientējoši jūnijā - augustā. Ieguve plānota darba dienās, darba laikā, 8 stundas dienā, iekļaujoties laika posmā no 7:00 – 19:00. Plānots, ka mēnesī vidēji ieguve notiks 22 dienas jeb 264 stundas, gadā vidēji

792 stundas. Saražotā produkcija tiks uzkrāta un uzglabāta krautnēs. Spridzināšanu paredzēts veikt 1-2 reizes mēnesī. Savukārt produkcijas iekraušana un transports no krautnēm notiks visu gadu. Transportēšana pārsvarā tiks veikta ar kravas automašīnām, ar kravnesību 18 – 20m³, vienā darba dienā izveidot līdz 300 m³ produkcijas, kas ir vidēji 15 kravas mašīnu reisi dienā. Vienlaikus norādīts, ka faktiskais reisu skaits un izvedamās produkcijas apjoms būs atkarīgs no pieprasījuma un var būt atšķirīgs no plānotā vidējā.

6.4.3.4. No derīgo izrakteņu ieguves procesiem aprēķinātas daļiņu PM₁₀ un PM_{2,5} emisijas, savukārt no izmantojamās tehnikas un autotransporta aprēķinātas oglekļa oksīdu, slāpekļa oksīdu, daļiņu PM₁₀ un PM_{2,5}, un sēra dioksīda emisijas. Tālāk veikts sagaidāmās ietekmes uz gaisa kvalitāti novērtējums. Piesārņojošo vielu izkliedes aprēķināšanai izmantots modelis „AERMOD” (licences Nr. AER0006195, licence bez termiņa). Kā izejas dati meteoroloģiskajam raksturojumam izmantoti Zosēnu novērojumu stacijas 2014. gada secīgi stundas dati un dati par emisijas avotu fizikālajiem parametriem, emisijas apjomiem un avotu darbības dinamiku. Izkliedes aprēķināšanā ņemti vērā arī tādi faktori kā apkārtnes apbūve un topogrāfija. Norādīts, ka modelēšana veikta bez ietekmi mazinošiem pasākumiem. Izkliedes modelēšanā ņemts vērā arī esošās situācijas (fona) gaisa piesārņojums. Secināts, ka Darbības vietā un tās apkārtnē vērā ņemamie gaisa piesārņojuma avoti ir autoceļi A2 Rīga – Sigulda - Igaunijas robeža (Veclaicene) jeb Vidzemes (Pleskavas) šoseja, V248 Cīrgaļi - Palsmane - Ūdrupe, V247 Mēri - Grundzāle – Vizla un V249 Lankaskalns - Vidaga, kā arī stacionāri objekti - Grundzāles pagasta pārvaldes un skolas katlu mājas un SIA “Santals” kokzāģētava. Ietekmes izvērtētas ņemot vērā arī derīgo izrakteņu iecirkņa “Jaunpurgaiļi” izstrādi.

6.4.3.5. Novērtējot izkliedes rādītājus attiecībā pret Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumos Nr.1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti” (turpmāk - MK noteikumi Nr.1290) ietvertajiem normatīviem, secināts, ka nevienai no piesārņojošām vielām, kurām vides un cilvēka veselības nolūkā noteiktas pieļaujamās koncentrāciju robežvērtības, Paredzētās darbības rezultātā nav sagaidāms pārsniegums. Raksturīgi, ka tādai paredzētajai darbībai kā derīgo izrakteņu ieguve, vienas no būtiskākajām emisijām ir daļiņas (PM₁₀ un PM_{2,5}), kuras saskaņā ar Ziņojumu konkrētajā gadījumā ieguves teritorijas robežās var sasniegt līdz pat ~ 96 % no normatīvā noteiktā 24 stundu vidējās koncentrācijas robežlieluma izstrādājot iecirkni “Kalnu kades 1”, un ~ 63 % no normatīvā noteiktā 24 stundu vidējās koncentrācijas robežlieluma, izstrādājot iecirkni “Kalnu kades 2”, turklāt modelēšanas rezultāti norāda arī uz paaugstinātu NO₂ emisiju, kas iecirkņu teritorijās var sasniegt 55 - 56,8 % no normatīvā noteiktā stundas vidējās koncentrācijas robežlieluma. Ārpus Darbības vietas piesārņojošo vielu koncentrācijas prognozējamās ievērojami zemākas.

6.4.3.6. Vērtējot Paredzētās darbības summēšanos ar iecirkņa “Jaunpurgaiļi” izstrādi, novērtēts, ka putekļu un citu gaisu piesārņojošo vielu emisiju summēšanās tādā mērā, lai pārsniegtu normatīvajos aktos noteiktās robežvērtības, nav prognozējama. Veicot emisiju aprēķinu un piesārņojuma izkliedes modelēšanu Iecirkņiem, tika konstatēts, ka pat Iecirkņu teritorijā gaisa kvalitātes normatīvi netiek sasniegti, turklāt attālums starp ieguves vietām “Jaunpurgaiļi” un “Kalnu kades” (gandrīz 1 km) nodrošina to, ka emisijas no iecirkņu izstrādes uzskatāmas par lokālām. Savukārt, attiecībā uz derīgo izrakteņu transportēšanas risinājumiem secināts, ka transporta maršruti abām paredzētajām darbībām ir atšķirīgi, tie nepārklājas un nerada savstarpējas vai kopējas ietekmes uz gaisa kvalitāti vai trokšņa līmeni.

6.4.3.7. Tādējādi Ziņojumā secināts, ka, lai gan ar Paredzēto darbību ir sagaidāmas emisijas gaisā, tomēr Ziņojumā ietvertie emisiju aprēķini un to izkliedes modelēšana norāda, ka normālos darba apstākļos ārpus Iecirkņu robežām tuvāko viensētu teritorijās nav

sagaidāmi normatīvajos aktos noteikto gaisa kvalitātes robežvērtību pārsniegumi, līdz ar to tuvāko dzīvojamo māju teritorijās ietekme uz gaisa kvalitāti netiek vērtēta kā būtiska. Tajā pat laikā Birojs vērs uzmanību, ka novērtējis Ziņojumā ietvertos emisiju izkliedes rezultātus, īpaši putekļu daļiņu koncentrāciju, kas darba vidē var sasniegt pat līdz 96 % no normatīva, un ņemot vērā tuvāko viensētu atrašanās vietu attiecību pret Iecirkņiem, Birojs pilnībā nevar pievienoties Ziņojuma autoru secinājumiem, ka gaisa piesārņojuma ietekme uzskatāma par nenozīmīgu un emisiju samazināšanas pasākumi ar paredzēto ieguves, apstrādes un transportēšanas apjomu nav nepieciešami. Turklāt norādāms, ka pie lielākas ieguves intensitātes piesārņojuma koncentrācijas var būt arī augstākas, kā arī plānojot emisiju mazināšanas pasākumu nepieciešamību, jāņem vērā, ka pie noteiktiem apstākļiem putekļu izkliede var tikt vai nu kavēta (bezvējš), vai arī tie pastiprināti tiek emitēti (sausums, stiprs vējš) un daļiņu PM₁₀ koncentrācija var būt būtiski paaugstināta (piesārņojošo vielu izkliede nelabvēlīgos meteoroloģiskos laikapstākļos Ziņojumā papildus nav vērtēta).

- 6.4.3.8. Vienlaikus, izvirzot obligātos nosacījumus, ar kādiem Paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama, Birojs ņem vērā, ka nolūkā samazināt putekļu veidošanos un izplatību, Ziņojumā iestrādāti vairāki pasākumi ietekmju mazināšanai, piemēram, saskaņā ar Ziņojumu putekļu ierobežošanas pasākumu ieviešanas nepieciešamības novērtēšanai, kā arī efektīvākā veida izvēlei, sākotnēji vismaz divreiz gadā nelabvēlīgu laika apstākļu gadījumā (sausajā sezonā pie lēniem vēja ātrumiem), Ierosinātāja apņēmusies veikt gaisa kvalitātes kontroles mērījumus ārpus karjeru teritorijas. Nepieciešamības gadījumā Ierosinātāja paredzējusi mitrināt visus ražošanas iecirkņus, kā arī pievedceļus. Tāpat norādīts, ka plānots izmantot atbilstošā darba kārtībā esošu karjera tehniku, materiālu izvešanai izmantojot vismaz 20 m³ tilpuma automašīnas un sausā laikā nodrošinot materiāla pārsegšanu. Papildus norādīts, ka nolūkā mazināt putekļu emisijas ārpus karjera teritorijas, pa atradnes iecirkņu robežu paredzēts izveidot rekultivācijai uzglabājamās augsnes un atbērtnu vaļņus, kā arī iespēju robežās saglabāt iecirkņu tuvumā esošās koku un krūmu audzes (Ziņojuma 4.2.nodaļa). Birojs uzskata, ka, īstenojot plānotos risinājumus, Ierosinātājai ir iespējams būtiski mazināt negatīvo ietekmi uz apkārtnē esošo viensētu teritorijām. Birojs papildus vērs uzmanību uz nepieciešamību nodrošināt Ierosinātājas paredzēto risinājumu izpildi putekļu emisiju mazināšanai jau avotā. Tāpat Birojs norāda, ka gadījumā, ja noteiktu apstākļu rezultātā, tajā skaitā ņemot vērā laika apstākļus un pieprasījumu, tiktu konstatēti priekšnoteikumi būtiski atšķirīgam Paredzētās darbības realizācijas periodam, kas būtiski pārsniedz Ziņojumā novērtēto, jāveic izmaiņu novērtējums, izsverot izmaiņas arī attiecībā uz citiem ietekmju veidiem (ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums saskaņā ar Novērtējuma likuma 3.² panta (1)daļas 3)punkta c)apakšpunktu). **Lemjot par obligāto nosacījumu izvirzīšanas nepieciešamību, Birojs uzsver, ka normatīvajos aktos noteikto prasību, tajā skaitā gaisa kvalitātes normatīvu ievērošana ir beznosacījuma prasība, kas jau noregulēta ar ārējiem normatīvajiem aktiem un ir Ierosinātājai saistoša. Citādā veidā Paredzētā darbība nav pieļaujama. Tomēr vienlaikus Novērtējuma likuma 24.panta (1)daļas 2)punkts noteic, ka Ierosinātāja ir arī atbildīga par Ziņojumā ietverto risinājumu īstenošanu. Līdz ar to, Birojs uzskata par nepieciešamu saskaņā ar Novērtējuma likuma 20.panta (10)daļu darbu veikšanai norādīt nosacījumus, ar kādiem Paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama:**

- a) Paredzētā darbības Ierosinātājas pienākums ir nodrošināt Ziņojumā ietverto vai līdzvērtīgu pasākumu gaisu piesārņojošo vielu emisiju ietekmes novēršanai un mazināšanai ievērošanu un jānodrošina risinājumi, kas sasniedz ne būtiski sliktāku gaisa kvalitātes līmeni, kādu tā ar Paredzēto darbību Ziņojumā ir apņēmusies sasniegt.

- b) Tajā skaitā, lai samazinātu putekļu emisijas, sausā laika periodā jāizvērtē nepieciešamība un jānodrošina Iecirkņu iekšējo ceļu laistīšanu, kā arī citu ar ieguves darbiem saistītu vietu (tehnoloģiskā laukuma) mitrināšanu, samazinot iespējamu putekļu emisiju.
- c) Ņemot vērā dzīvojamo māju “*Kades dzirnavas*” attālumu līdz iecirknim “*Kalna kades 2*” (un tās atrašanās darbības Ierosinātās īpašumā) visticamāk negatīvas ietekmes uz tuvākajām mājām gaisa piesārņojuma kontekstā nav prognozējamās, tomēr sūdzību saņemšanas gadījumā veicami emisiju mērījumi un, atkarībā no to rezultātiem, lemjams par papildus pasākumu, tajā skaitā Paredzētās darbības realizācijas nosacījumu un ierobežojumu noteikšanu.
- d) Jānodrošina visu Ziņojumā norādīto risinājumu Paredzētās darbības realizācijai iekļaušana derīgo izrakteņu ieguves projektā un izpilde. Ja turpmākajās Paredzētās darbības projektēšanas un realizācijas stadijās tiek izskatīti citi ieguves, apjoma, laika u.c. risinājumi, kas būtiski atšķiras no Ziņojumā novērtētā, veicams šādu izmaiņu būtiskumu novērtējums, lemjot par ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma nepieciešamību Novērtējuma likuma paredzētajā kārtībā.
- e) Derīgo izrakteņu ieguve (izņemot nosēddiķu izveidi) organizējama pārdomāti un posmsecīgi vienlaicīgi tikai vienā derīgo izrakteņu ieguves iecirknī, izslēdzot summāro ietekmi no derīgo izrakteņu ieguves un ar to saistītajiem transportēšanas, pārstrādes u.c. procesiem otrā atradnes iecirknī.

6.4.4. Troksnis un tā izplatība, vibrācijas, tostarp no derīgo izrakteņu transportēšanas.

- 6.4.4.1. Paredzētās darbības ietvaros ir plānota derīgo izrakteņu ieguve, kas saistīta gan ar karjera tehnikas lietojumu, gan derīgā materiāla irdināšanu, pārstrādi, transportēšanu. Derīgo izrakteņu ieguve un ar to saistītās darbības rada troksni, kas var būt traucējošs un ietekmju ziņā kļūt būtisks un nozīmīgs, ja darbības vietas tuvumā ir pret troksni jutīgi objekti, tai skaitā pastāvīgas cilvēku uzturēšanās vietas, rekreācijas objekti, mājokļi. Kā jau iepriekš atzīts, troksnis var būt traucējošs arī dzīvniekiem un putniem un šādas ietekmes par īpaši nozīmīgām un būtiskām var kļūt, ja ietekmes zonā ir īpaši aizsargājamo sugu, tai skaitā putnu koncentrāciju, barošanās, ligzdošanas, atpūtas u.c. vietas (konkrētajā gadījumā nav konstatēts).
- 6.4.4.2. Novērtējot Darbības vietu un tās izvietojumu attiecībā pret tuvumā esošajiem objektiem, kas ir jutīgi pret derīgo izrakteņu ieguves un saistīto darbību troksni, secināts, ka vistuvāk paredzētās darbības vietai – aptuveni 140 m attālumā no ieguves vietas tuvākā punkta Vecpalsas labajā krastā atrodas viensēta “*Kades dzirnavas*”. Vecpalsas upes labajā krastā atrodas viensētas “*Kades*” un “*Lejaskades*” (attiecīgā ~ 220 m un ~ 340 m attālumā), savukārt attālumā no ~ 400 m līdz ~ 650 m no Paredzētās darbības vietas autoceļa V247 tiešā tuvumā atrodas viensētas “*Mazkades*”, “*Liepulejas*”, “*Vecupes*” un “*Āres*”. Viensēta “*Āres*” atrodas autoceļa A2 tiešā tuvumā. Saskaņā ar Ziņojumu Paredzētās darbības ietekmes zonā nav citu objektu, kuriem normatīvajos aktos būtu noteikti trokšņa traucējumu ierobežojumi.
- 6.4.4.3. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 7.janvāra noteikumu Nr.16 „*Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība*” (turpmāk Trokšņa noteikumi Nr.16) 1.pielikuma 1.2.punktu, novērtējot trokšņa rādītājus, ņem vērā, ka dienas ilgums ir 12 stundas, vakara – četras stundas, nakts – astoņas stundas. Diena ir no plkst. 7.00 līdz 19.00, vakars – no plkst. 19.00 līdz 23.00, nakts – no plkst. 23.00 līdz 7.00, bet gads ir uz skaņas emisiju attiecināms meteoroloģisko apstākļu ziņā vidējs gads. Saskaņā ar

Ziņojumu ieguves darbus ir paredzēts veikt tikai ~ 3 mēnešus gadā, tikai darba dienās, darba laikā no 7.00 – 19.00. Atbilstoši Trokšņa noteikumu Nr.16 1.pielikuma 1.2.punktam, - Paredzētā darbība plānota tikai periodā, kas kvalificējas kā diena (t.i. – vakara un nakts troksnis ar Paredzēto darbību netiek radīts), kad individuālo (savrupmāju, mazstāvu vai viensētu) dzīvojamo māju apbūves teritorijās trokšņa A–izsvartais ilgtermiņa vidējais skaņas līmenis (L_{diena}) nedrīkst pārsniegt 55dB(A).

- 6.4.4.4. Ziņojumā novērtēts, ka galvenie trokšņa avoti ir dolomīta ieguvei un apstrādei izmantotā tehnika – frontālais iekrāvējs, ekskavators/buldozers, drupināšanas un šķirošanas komplekss, mazgāšanas un šķirošanas komplekss, vibrokretuļi, vibroāmurs un kravas automašīnas materiāla transportēšanai. Ekskavators vai buldozers tiek pieņemts kā viens tehniskais līdzeklis, jo saskaņā ar darbības ierosinātāja sniegto informāciju, tie nestrādās vienlaikus (abiem tehniskajiem līdzekļiem būs viens vadītājs).
- 6.4.4.5. Trokšņa izplatības modelēšanai tika izmantota datorprogramma Datukustik CadnaA 4.6.1. (Licence: UAB „Kelprojekta”, Kauņa, Lietuva). IVN Ziņojuma 10.pielikumā pievienota trokšņa izkliedes karte situācijai, kad tiek izstrādāts iecirknis “*Kalna Kades 2*”, bet 11.pielikumā iecirknis “*Kalna Kades 1*”. Atbilstoši Ziņojuma 4.3. nodaļā norādītajam modelēšana veikta, ņemot vērā risinājumu, kas paredz pa plānoto karjeru perimetru izveidot 2-3 m augstu aizsargvalni.
- 6.4.4.6. Novērtējuma rezultātā secināts, ka trokšņa līmenis pie tuvāko viensētu dzīvojamo ēku fasādes sasniedz 41,5 - 46,8 dBA iecirkņa “*Kalna Kades 1*” izstrādes gadījumā un 45,8 - 54,9 dBA iecirkņa “*Kalna Kades 2*” gadījumā. Ziņojumā secināts, ka trokšņa līmenis nevienā gadījumā nepārsniedz normatīvajos aktos noteikto robežvērtību. Bez tam Ziņojuma autori vērsuši uzmanību, ka ir novērtēts trokšņa līmenis vissliktākajā scenārijā ar lielāko iespējamo trokšņa traucējumu dzīvojamās teritorijās, pieņemot, ka visi mehāniskie līdzekļi darbojas vienlaicīgi (kas ir maz iespējams reālajā ieguves procesā), to izvietojums karjera teritorijā izvēlēts vistuvāk dzīvojamajai apbūvei, savukārt drupināšanas, šķirošanas un mazgāšanas iekārtas darbosies tehnoloģiskajā laukumā (kas arī ir potenciāli sliktākais scenārijs, jo atrodies karjerā, to radīto troksni būtiski slāpē karjera malas un plānotais valnis ap karjeru). Līdz ar to norādīts, ka reālais trokšņa līmenis būs zemāks par prognozēto, turklāt modelī nav ņemta vērā meža kā skaņas barjeras darbība. Tādējādi Izstrādātāja secinājusi, ka papildus pasākumi trokšņa līmeņa dzīvojamās apbūves teritorijās mazināšanai nav nepieciešami un gadījumā, ja, uzsākot paredzēto darbību, tiek saņemtas iedzīvotāju sūdzības par radīto troksni, ieteicams uz šādu sūdzību pamata veikt vides trokšņa mērījumus, lai konstatētu sūdzības pamatotību un identificētu iespējamās trokšņa rašanās cēloņus. Vienlaikus, lai samazinātu trokšņa izplatību ārpus karjera teritorijas, pa atradnes iecirkņu perimetru plānots izveidot rekultivācijai uzglabājamās augsnes segkārtas un atbērtnu valņus. Ierosinātāja paredzējusi, ka ieguves un materiāla transporta darbi tiks veikti tikai darba dienās, darba laikā, 8 stundas dienā, iekļaujoties laika intervālā no 7:00 – 19:00. Papildus norādīts, ka gar karjera ārējām robežām pēc iespējas plānots saglabāt koku un krūmu audzes. Tāpat tikusi izvērtēta no ietekmes viedokļa veiksmīgākā tehnoloģiskā laukuma atrašanās vieta (maksimāli attālinot to no tuvāko viensētu teritorijas).
- 6.4.4.7. Savukārt, vērtējot plānotos derīgo izrakteņu transportēšanas maršrutus, to izvietojumu kontekstā ar Atradnes iecirkņa “*Jaunpurgaiļi*” plānotajiem dolomīta izvešanas ceļiem, novērtēts, ka transportēšanas maršruti nepārklājas, jo no iecirkņa “*Jaunpurgaiļi*” teritorijas derīgo materiālu plānots tālāk transportēt pa valsts vietējās nozīmes autoceļiem - galvenokārt pa autoceļu V247 *Mēri-Grundzāle-Vizla*, kas atrodas ~3,2 km attālumā līdz valsts galvenajam autoceļam A2 *Rīga-Sigulda-Igaunijas robeža (Veclaicene)* vai pa autoceļiem V-249 *Lankaskalns-Vidaga* un V-248 *Cergaļi-Palsmane-Ūdrupe* (mazāk izmantojams ceļš), savukārt no Paredzētās darbības vietas ir paredzēta izbraukšana uz autoceļu A2, kur šī pievedceļa posma tuvumā nav nevienas

dzīvojamās mājas, līdz ar to tieša ietekmju summēšanās transportēšanas aspektā nav prognozējama.

6.4.4.8. Kopumā Birojs pievienojas Ziņojuma autoriem, ka modelēšanas rezultātā aprēķināts potenciāli sliktākais scenārijs ar lielāko iespējamo trokšņa traucējumu dzīvojamās teritorijās, jo situācija, kad visi mehāniskie līdzekļi darbojas vienlaicīgi un izvietojas vistuvāk dzīvojamai apbūvei, ir maz iespējama reālajā ieguves procesā, kā arī ņemts vērā, ka drupināšanas, šķirošanas un mazgāšanas iekārtas visu derīgā materiāla ieguves laiku darbosies tehnoloģiskajā laukumā, līdz ar to secināms, ka trokšņa robežlielumu pārsniegumi tuvāko dzīvojamo māju teritorijās ilgtermiņā nav sagaidāmi. Tomēr, izvērtējot iegūtos rezultātus, Birojs atzīmē, ka prognozētais trokšņa līmenis viensētas “Kades dzirnavas” teritorijā faktiski sasniedz normatīvu (55 dBA), līdz ar to Ierosinātajai pie nepieciešamības var būt jānodrošina paredzēto ietekmes mazinošo pasākumu ievērošana. Arī attiecībā uz pārējām viensētām, kur Paredzētās darbības rezultātā netiek prognozēta trokšņa normatīvu sasniegšana, Birojs vērš uzmanību, ka trokšņa normatīvs paredz vērtējumu ilgtermiņa vidējai vērtībai (Paredzētā darbība netiks veikta visu gadu, tajā skaitā netiks veikta brīvdienās un svētku dienās), tomēr periodos, kad Atradnes izstrādes darbi notiks intensīvi, trokšņa radīto apgrūtinājumu viensētu iedzīvotāji iespējams var izjust kā traucējošu.

6.4.4.9. Birojs secina, ka veicot trokšņa modelēšanu, Izstrādātāja nav ņēmusi vērā esošo (fona) situāciju, kurā galvenie trokšņa avoti ir autoceļš A2 un pašvaldības ceļš V247. Šajā kontekstā norādāms, ka Biroja ieskatā trokšņa traucējumi saistībā ar Paredzēto darbību ir iespējami arī tajās dzīvojamās teritorijās, kas atrodas vistuvāk autoceļiem A2 un V247 (īpaši ņemot vērā, ka autoceļš V247 ir viens no Atradnes iecirkņa “Jaunpurgaiļi” transportēšanas ceļiem), līdz ar to iespējams, ka vairākas viensētas atradīsies paredzētās darbības ietekmes pārklāšanās zonā. Saskaņā ar Ziņojumu trokšņa izkliede vērtēta karjera pievedceļam 400 m attālumā līdz autoceļam A2, taču novērtējums nesniedz informāciju par Paredzētās darbības ietekmi tālākajā transportēšanas maršrutā. Transportēšanas ietekmes nozīmīgi vērtēt ir tieši tajās teritorijās, kur piemērojami trokšņu normatīvi, taču Ziņojumā nav modelēts sagaidāmais trokšņa līmenis teritorijās ap autoceļu A2, tā vietā sniegts teorētisks trokšņa izplatības novērtējums. Izstrādātāja šādu pieeju pamato, skaidrojot, ka papildus 30 automašīnu braucienu dienā radītais automašīnu satiksmes noslodzes pieaugums atradnes izstrādes gaitā ir ~ 0,7 % no esošās autoceļa noslodzes (saskaņā ar AS “Latvijas valsts ceļi” statistikas datiem valsts galvenā autoceļa A2 satiksmes intensitātes ceļa posmā Grundzāles pagasta teritorijā ir 3753 - 4585 automašīnas dienā), kas autoceļa radīto trokšņa līmeni praktiski neietekmē. Vispārīgi Birojs šādu pieeju neuzskata par pareizu, jo tā liedz IVN procedūras laikā identificēt sagaidāmās trokšņa līmeņu izmaiņas, ņemot vērā esošo situāciju, tomēr konkrētajā gadījumā Birojs norāda, ka Paredzētās darbības rezultātā prognozētais automašīnu satiksmes noslodzes pieaugums ir uzskatāms par nebūtisku (~ 0,7 % no esošās autoceļa noslodzes) un visticamāk nebūs priekšnoteikums būtiskam trokšņa līmeņa pieaugumam apkārtējā teritorijā.

6.4.4.10. Novērtējot spridzināšanas radītās ietekmes un iespējamo vibrāciju izplatību, Ziņojumā ir ietverts plānoto risinājumu vērtējums un prognozētā ietekme salīdzināta ar pieredzi citos dolomīta ieguves karjeros un secinājumiem, ko SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” veikusi eksperimentālu izpēti darbu ietvaros ģipšakmens atradnē “Salaspils”. Ziņojumā norādīts, ka tā kā līdzšinējā pieredze apliecina, ka Latvijas karjeros, kuros tiek veikta spridzināšana, drošības zona tiek noteikta vidēji 200 m ap spridzināšanas vietu, tad līdzīgi arī konkrētajā gadījumā spridzināšanas darbus plānots veikt ne tuvāk kā 200 m no autoceļa A2 un viensētas “Kades dzirnavas”. Norādīts, ka spridzināšanas darbu radīto svārstību intensitāte jeb vibrācijas vidē būs īslaicīgas (1-2 sekundes). Attiecībā uz spridzināšanas darbu veikšanu tiek ņemts vērā, ka to

pieļaujamību derīgo izrakteņu ieguvei regulē ārējie normatīvie akti un noteic prasības gan spridzināšanas projekta izstrādei un saskaņošanai, gan drošības pasākumu paredzēšanai. No Ziņojuma izriet, ka šīs prasības ir apzinātas un ir paredzēts nodrošināt drošības un piesardzības pasākumus, lai netiktu nodarīts kaitējums piegulošo zemju īpašniekiem. Pirms plānoto spridzināšanas darbu veikšanas paredzēts savlaicīgi (vismaz 2 nedēļas iepriekš) nodrošināt informāciju pašvaldībai un iedzīvotājiem. Vienlaikus Ziņojumā norādīts, ka, uzsākot derīgā izrakteņa ieguvī un spridzināšanas darbus, tiek plānoti sprādziena radīto seismisko viļņu mērījumi pie autoceļa, tilta pār Vecpalsas upi un viensētas “Kades dzirnavas” teritorijā.

6.4.4.11. Ņemot vērā visu iepriekš minēto un izvērtējot Ziņojumā sniegto informāciju, Birojs atzīst, ka nav pamata Paredzētās darbības nepieļaušanai trokšņa traucējumu aspektā. Tai pat laikā Birojs uzskata, ka konkrētajā gadījumā saskaņā ar Novērtējuma likuma 20.panta (10)daļu darbu veikšanai ir izvirzāmi obligātie nosacījumi, ar kādiem tā īstenojama vai nav pieļaujama:

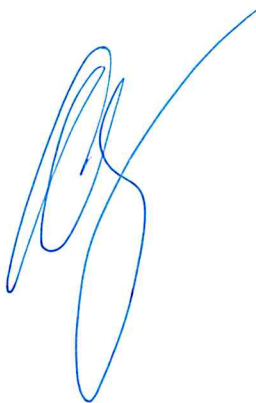
- a) Plānotās darbības, kas rada troksni, nav pieļaujams veikt ar citiem darbu veikšanas laika nosacījumiem kā Ziņojumā norādītie, tai skaitā derīgo izrakteņu ieguve, derīgo izrakteņu apstrāde un pārstrādes darbības tehnoloģiskajā laukumā un produkcijas izvešana ir pieļaujama tikai darba dienās, dienas laikā - diennakts periodā no pulksten 7:00 līdz 19:00. Šādi darba organizācijas nosacījumi ir jāiekļauj derīgo izrakteņu ieguves projektā un Ierosinātajai jānodrošina to ievērošanu.
- b) Paredzētās darbības Ierosinātajās pienākums ir nodrošināt Ziņojumā iestrādāto (vai efektivitātes ziņā līdzvērtīgu) pasākumu īstenošanu trokšņa ietekmes novēršanai un/vai samazināšanai, cik iespējams samazinot ietekmes izplatīšanos ārpus Darbības vietas. Šim nolūkam jāveido arī Ziņojumā paredzētais aizsargvalnis, precīzu risinājumu tā novietojumam un tehniskajiem parametriem (arī drošības aspektā) nosakot derīgo izrakteņu ieguves projektā.
- c) Visām Paredzētās darbības realizācijai paredzētajām tehnoloģiskajām iekārtām, uz kurām attiecināmi Ministru kabineta 2002. gada 23. aprīļa noteikumi Nr.163 „Noteikumi par trokšņa emisiju no iekārtām, kuras izmanto ārpus telpām”, jāatbilst noteikumos noteiktajām prasībām.
- d) Argumentētu sūdzību saņemšanas gadījumā dzīvojamo māju teritorijās un pie Paredzētās darbības trokšņa ietekmei visvairāk pakļautajām fasādēm veicami mērījumi Trokšņa noteikumu Nr.16 paredzētajā kārtībā un, atkarībā no to rezultātiem, lemjams par papildus pasākumu, tajā skaitā Paredzētās darbības nosacījumu un ierobežojumu nepieciešamību. Pēc papildus pasākumu realizācijas (ja tādi bijuši nepieciešami) jāveic atkārtoti trokšņa mērījumi. Visi trokšņa mērījumu rezultāti iesniedzami Pārvaldē un pašvaldībā, bet trokšņa pārsnieguma gadījumā arī pasākumu plāns, ar kuriem tiks nodrošināta robežlielumu ievērošana.
- e) Jāizstrādā un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā jāaskaņo spridzināšanas darbu projekts. Dolomīta slāņa uzirdināšana, pielietojot spridzināšanas metodi, jāveic tikai dienas periodā. Nav pieļaujama dolomīta spridzināšana tuvāk par projektā aprēķināto pieļaujamo attālumu līdz dzīvojamām mājām (Ziņojumā tas provizorisks noteikts 200 m). Dolomīta slāņkopas irdināšanai spridzināšana pieļaujama ievērojot visus nepieciešamos drošības un piesardzības pasākumus, lai netiktu nodarīts kaitējums piegulošo zemju un īpašumu īpašniekiem. Savlaicīgi jāsniedz informācija pašvaldībai un iedzīvotājiem par plānotajiem spridzināšanas darbiem karjerā, kā arī

atbilstoši darbu veikšanas specifikai jānodrošina nepieciešamie drošības pasākumi.

Rezumējoši Birojs secina, ka Ierosinātāja ir izsvērusi risinājumus Paredzētās darbības realizācijai un sagaidāmās ietekmes vairākos aspektos, tajā skaitā – gaisa kvalitātes, trokšņa, augsnes kvalitātes, ietekmes uz hidroloģisko režīmu, pazemes ūdeņiem un drenāžas apstākļiem, ietekmes uz bioloģisko daudzveidību un ainavu aspektā. Šāda novērtējuma rezultātā secināts, ka nav pamata kopumā aizliegt Ierosinātājas plānoto darbību, tai pat laikā ir jānodrošina Ziņojumā paredzētos vai tiem līdzvērtīgus risinājumus vides kvalitātes nodrošināšanai un ietekmes novēršanai, samazināšanai un monitoringam, kā arī Biroja noteiktos nosacījumus, ar kādiem darbība ir īstenojama, ja tiek saņemts paredzētās darbības akcepts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Biroja atzinums ir kompetentās iestādes viedoklis par Ierosinātājas nodrošināto Ziņojumu, tajā novērtēto ietekmi un vērtējuma trūkumiem. Lēmumu par Paredzētās darbības realizācijas pieļaujamību pieņem attiecīgā valsts institūcija, pašvaldība vai cita likumā noteiktā institūcija Novērtējuma likuma 21. panta kārtībā.

Direktors

A. Lukševics

2018. gada 26. jūnijā